

NIHČE NI TAKO POPOLN, DA NE BI MOGEL BITI ŠE BOLJŠI

NA SEJI DELAVSKEGA SVETA DELOVNE ORGANIZACIJE, KI JE BILA 10. MAJA, SO DELEGATI ZA OPRAVLJANJE FUNKCIJE GENERALNEGA DIREKTORJA LITOSTROJA PONOVO SOGLASNO IZVOLILI TOVARIŠA MARKA KRŽIŠNIKA. NAŠO DELOVNO ORGANIZACIJO JE USPEŠNO VODIL ŽE DVE MANDATNI OBDOBJI. ZATO SMO GA SEDAJ, NA PRAGU VELIKIH INVESTICIJ IN NADALJNEGA RAZVOJA, POPROSILI, DA NAM POVE NEKAJ VEČ O POLOŽAJU IN PERSPEKTIVAH NAŠE TOVARNE TER O NALOGAH, KI SO PRED NAMI.

Vabilu se je prijazno odzval, tako sedaj intervju objavljamo v celoti.

— Na seji delavskega sveta delovne organizacije ste bili ponovno soglasno izvoljeni za generalnega direktorja Litostroja. Kaj vas je navedlo, da že tretjič sprejmete to odgovorno dolžnost?

Pred kakšnim mesecem dni so me predstavniki družbenopolitičnih organizacij povabili na pogovor, v katerem so izrazili željo, da se ponovno prijavim na

utegnili spremeniti celotna zamisel.

Strojegradnja v Sloveniji dolgo ni uživala pravega razumevanja in ni imela zadostne podpore, zato se je morala močno boriti za svoj obstoj. V času, ko opravljam funkcijo generalnega direktorja Litostroja, pa smo uspeli prepričati družbo, da razvito gospodarstvo brez lastne strojegradnje ne more biti neodvisno in da v vseh zapletenejših modernizacijah in gradnjah ne smemo biti odvisni zgolj od tujine.

trtine dela. Sedaj potrebujemo le še trdno odločnost, da brez ozira na možne operativne težave izpeljemo naše projekte do konca ter da zatem z organizirano proizvodnjo odplačamo nastale obveze. Torej je bilo v tej fazi razvoja najpametneje, da ostanem v Litostroju in da izpeljemo začeto delo do konca.

— V zadnji številki našega glasila smo že napisali nekaj o osnovnih strateških ciljih Litostroja, ki so pred nami sedaj in v bodoče. Kakšen je trenutni položaj Litostroja v sedanjih razmerah gospodarjenja doma in na tujem?

Mogoče že težko povem kaj novega, saj na raznih sestankih in tovarni pogosto obravnavamo to problematiko. Položaj Litostroja je težko obravnavati le za določen mesec ali leto, zato pretežno obravnavamo celotni položaj. Le-ta pa se skozi leto toliko spet ne spreminja, da se ne bi ponavljal. Lahko pa podam nekaj izhodiščnih točk, ki se jih moramo v Litostroju držati.

Vodenje industrije je pri sedanjih stopnji napredka po vsem svetu postalo veliko bolj zapleteno. Težišče se je iz tehnične problematike, ki je bila prisotna v prejšnjih desetletjih, preneslo na komercialno problematiko. Sedaj se postavlja predvsem vprašanje — kam prodati dobre proizvode. Prej smo si v glavnem prizadevali, da smo naredili dobre in kvalitetne izdelke, sedaj se pa ukvarjamo pretežno s problemom, kam bomo proizvode lahko prodali.

Situacija se od časa do časa na raznih tržiščih močno zaplete, vendar nikoli na vseh tržiščih enako. V zadnjih letih smo pogosto slišali, da je nastopila svetovna gospodarska kriza. Vendar to ne drži, saj je nastopila zasičenost le na tržiščih kapitalističnega sveta. Socialistične države niso bile v krizi in se s hitrim tempom razvijajo naprej. V krizo, ki je bila najbolj značilna za obdobje v letih 1973—1975, niso prišle niti dežele v razvoju. Prihajajo pa v težaven položaj sedaj, ker so prezadolžene. To pomeni, da je položaj na treh različnih področjih bistveno različen. Socialistične države po svoji planski koncepciji naprej veliko investirajo, kapitalistične države skoraj ne investirajo več, dežele v razvoju pa imajo ogromne potrebe, vendar so prezadolžene. So pa tudi med slednjimi razlike, saj imamo na eni strani manjše število dobro stoječih naftnih držav, na drugi strani pa večje število držav, ki so v resnično težkem gnotnem položaju. Doma — v Jugoslaviji pa je položaj približno konstanten. Ne moremo govoriti o nekih velikih konjunkturah v investicijah, niti o velikih krizah. Kljub temu pa je za našo delovno organizacijo že ob sedanjih velikosti jugoslovansko tržišče premajhno. Ko bomo naše zmogljivosti še povečali, pa bo občutno premajhno. Zato moramo že sedaj računati, da bo treba več kot polovico proizvodov prodajati v tujino.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Naša iskrena želja je, vodi nas še dolgo, dragi Tito

ŠTAFETA MLADOSTI — SIMBOL LJUBEZNI IN ZAUPANJA

Prišel je mesec mladosti, mesec, ko vse brsti, ko se pravzaprav začne novo življenje. Združen pa je tudi z dnem, ko mladinci izročijo tovarišu Titu štafeto s čestitkami in toplimi željami vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti. Štafeta palica pa ne simbolizira le bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in krvavih dni naše borbe, temveč tudi našo ljubezen do Tita. Ta se je rodila že pred leti in zrasla iz zaupanja, da bo naš boj za svobodo uspešen, potem pa je nenehno rasla in se krepila. Tita ne spoštujemo le kot borca, temveč tudi kot komunista, državnika, človeka. To, kar čutimo do njega, je težko izraziti z besedami. Najenostavneje je reči, da smo nanj ponosni — ponosni, da ga imamo, da je naš predsednik, da nam je z njim uspelo postati to, kar danes smo. Vse to in veliko ljubezni je vedno znova izraženo v čestitkah, ki jih dobiva vsako leto, v stiskih rok, v množicah ljudi, ki ga povsod, kamor pride navdušeno in prisrčno pozdravljajo. Tako prisrčno in navdušeno ne sprejemamo Tita samo mi, takšni prizori se ponavljajo tudi v vseh deželah sveta, ki jih Tito, kot svetovni borec za mir in enakopravnost, obišče. Njegovo ime razni narodi sveta ne izrekajo z nič manjšim spoštovanjem, kot bi ga izrekli mi, katerih državo vodi.

Štafeta palica je premajhna, da bi vanjo lahko vložili seznam imen tisočev in tisočev Jugoslovancev, ki želijo Titu čestitati ob njegovem rojstnem dnevu. V vseh naših srcih pa je ena velika želja, da ostane še dolgo naš voditelj.

Maj, mesec mladosti, je praznik nas vseh. Ustanovili smo državo, ki je v svojem razvoju mlada in polna volje in zagnanosti. Taki smo tudi ljudje in predvsem mladina. In gotovo bo tudi v bodoče mladina tista, ki bo razvijala, pa tudi branila tisto, kar so ustvarili iz trpljenja in krvi ljudje, ki so se za vse to borili.

Pred dnevi smo delavci Titovih zavodov Litostroj, krajan litostrojske krajevne skupnosti in učenci osnovne šole Hinko Smrekar v Litostroju pozdravili štafeto mladosti, ki je ponesla čestitke tovarišu Titu ob njegovem rojstnem dnevu. Želimo pa si predvsem to, da bi mu lahko podobne čestitke še dolgo pošiljali.

M. H.

razpis. Bili so mnenja, da je to najboljše, saj smo na pragu velikih investicij, ki jih moramo skupaj izpeljati.

V tem trenutku je pravzaprav nastopilo drugo obdobje rasti Litostroja. Prvo je bila sama gradnja tovarne, drugo pa nastopa zdaj, ko bomo podvojili naše zmogljivosti. Prav v času, ko je to treba izpeljati, bi bilo zelo neugodno, če bi se menjala osnovna ekipa in bi se zaradi tega

Ne samo to, da rabimo strojegradnjo zaradi svoje neodvisnosti, temveč tudi strojegradnja sama nikoli ne doseže svojih dokončnih zmogljivosti. Vedno najde nova pota za še modernejšo stroje in še večje povečanje produktivnosti dela in tako pravzaprav največ prispeva k boljšemu gospodarjenju. To tudi pomeni, da si danes standarda ne bomo več zviševali z naporom mišic, temveč z boljšimi stroji.

V tem času smo združili v celoto tudi vsa slovenska podjetja strojegradnje in prišli že v petletnem planu od leta 1975—1980 na prioritarno mesto v slovenskem razvoju. Vendar, če je nekaj napisano v planih, še ne pomeni, da je razvoj že tu. Potrebno je narediti elaborate, najti proizvode, ki imajo tržišče, in navsezadnje zainteresirati banke, da finančno pomagajo izpeljati načrte.

V tem razvoju smo sedaj prišli na tri četrtine poti. Videti še ni veliko, saj so elaborati še na papirju, rezultat pa se bo pokazal, ko se bo začela izgradnja. Vendar gre vsak razvoj po tej poti. Še pred samimi deli na gradbišču je potrebno opraviti tri če-

IZ VSEBINE

- O TOZD Nabava str. 2
- DRAVSKE ELEKTRARNE str. 5
- SORICA '78 str. 9

ORGANIZIRANOST IN DELOVANJE TOZD NABAVA

Do 1. julija 1977 smo poslovali kot delovna skupnost v okviru skupnih služb. Že takratna organiziranost in sposobnost opravljanja komercialnih poslov ter sprotne informiranje o stanju finančnih sredstev je pokazala na samostojno vlogo v okviru delovne organizacije.

Ob novi organiziranosti delovne organizacije v letu 1977 je delovna skupnost NABAVA prešla v višjo organizacijsko obliko — temeljno organizacijo združenega dela.

Tudi v novi obliki delovanja je glavna naloga TOZD NABAVA preskrba delovne organizacije z materiali in uslugami. To opravlja 6 njenih služb:

Za nabavo surovin repromateriala, delov in strojev z domačega tržišča skrbi **Služba nabave domači trg**. Ta služba ima stike s proizvajalci iz vseh republik in je zastopana v vseh panogah jugoslovanske industrije. Z ozirom na raznolikost našega programa je naši proizvodnji potreben širok izbor materialov tudi v manjših količinah.

Nabave te službe v lanskem letu so znašale 220 milijonov din, kar je 55% celotnega prometa v tozdu in znaša 400 milijonov din.

Služba nabave tuji trg — uvoz organizira preskrbo z materiali in stroji iz evropskih držav, ZDA in celo z Japonske. Vrednost uvoza je v lanskem letu znašala 110 milijonov din ali 27% celotnega prometa v tozdu.

Uvoz določenih vrst blaga je reguliran z blagovnimi deviznimi kontingenti. Obseg uvoza je odvisen od ustvarjenega izvoza, kajti prilivi in odlivi morajo biti med seboj usklajeni. Zato je naloga te službe, da nenehno opozarja na zaključevanje poslov v okviru danih možnosti.

Služba kooperacije s svojo dejavnostjo dopolnjuje manjkajoče kapacitete delovne organizacije na področju izdelave ulitkov in zvarjenec, obdelancev ter specialne strojne, toplotne in galvanске obdelave.

Vrednost obsega del znaša 75 milijonov din ali 18% celotnega prometa v TOZD NABAVA. Ker so roki za realizacijo naročil običajno kratki, naloga te službi kooperacije veliko iznajdljivosti in elastičnosti ter tesno sodelovanje med tozdi koristniki in tozdi izvajalci.

Operativne posle znotraj delovne organizacije vodi **Služba priprave nabave**, katere naloga je tehnološka obdelava materialov ter usklajevanje dobavnih rokov za materiale s plani v posameznih proizvodnih temeljnih organizacijah. V okviru te službe se planirajo letne in mesečne potrebe materiala in finančnih sredstev. Obravnava se obseg zalog in višina standardov določenih materialov. Vsa naročila služba tehnično in rokovno razčiščuje

ter jih posreduje gornjim službam v nadaljnjo obravnavo.

Tehnična vhodna kontrola kakovosti usklajuje domače in uvožene materiale z naročili oziroma tehničnimi predpisi. Pri opravljanju naloge nosi služba vso odgovornost za kvaliteto nabavljenih materialov.

V delo se vključuje že pri formiranju naročila, spremlja njegovo izvajanje v vseh fazah izdelave ter dokončno prevzema po zahtevah kvalitete že pri samih izvajalcih oziroma ob prihodu v delovno organizacijo.

Služba za upravljanje z materialom kvantitativno pregleda prispele materiale po naročilih, jih prevzame, uskladišči in izda koristnikom — temeljnim organizacijam po predvidenem planu dobave.

Kot merilo obsega dela te službe naj navedemo, da letno uskladišči in izda 50.000 ton surovin in materialov, ki je klasificiran s 13.000 šiframi, kar pomeni 100.000 materialnih izdajnic.

Uspešnost te službe bistveno vpliva na rezultate celotne TOZD NABAVA in prepričani smo, da se bodo s predvideno modernizacijo časi izdaje določenih materialov občutno skrajšali.

TOZD NABAVA je samoupravno organizirana od dneva razpisa referendumu to je od 9. 3. 1978, ko je bil soglasno sprejet njen statut. Ta je podlaga za formiranje vseh samoupravnih organov. Samoupravni način obravnave teh problemov je osnova za nadaljnje odločitve, upoštevajoč delavski svet kot najvišji organ.

TOZD NABAVA navzven zastopajo njeni delegati in delegati TOZD IRRP; znotraj pa delegati, ki so delegirani v delavski svet delovne organizacije in upravni odbor.

Vsa opravila v zvezi s kandidiranjem delegatov v nove samoupravne organe je opravila osnovna organizacija sindikata s svojimi komisijami. Ta tudi sicer tekoče obravnava samoupravne sporazume ter koordinira socialno, kadrovsko in stanovanjsko politiko. Poleg te aktivno delujeta še osnovna organizacija ZK in osnovna organizacija ZSM.

Naloge TOZD NABAVA so zelo raznolike. Ni proizvoda, v katerega ni vključena tudi dejavnost TOZD NABAVA. Njen delež predstavlja v končnem proizvodu približno 30% vrednosti materiala oziroma merjeno po teži celo do 60%.

PRVO NAROČILO ZA ALBANIJO

Februarja so nas obiskali predstavniki tvrdke MAKINA-IMPORT iz Tirane v spremstvu izvoznika INDUSTRIA-IMPORT iz Titograda in si ogledali proizvodnjo preoblikovalne opreme v Litostroju.

Zanimali so se za nakup strojev za izdelavo umetnih brusov.

V dogovoru s tovarno umetnih brusov SWATY iz Maribora smo organizirali ogled proizvodne linije, ki jo sestavljajo tudi naši stroji. S tem obiskom so bili Albanci zelo zadovoljni in so izrazili željo za nakup podobne linije.

Nekaj dni kasneje smo se ponovno sestali v ambasadi LR Albanije v Beogradu, kjer smo tudi uradno sklenili pogodbo za naslednje stroje:

- 1 stroj HSS-2-250,
- 1 stroj HSS-2-400,
- 1 stroj HSS-2-630.

Skupna vrednost znaša približno 8.000.000 din.

Pri tem je važno poudariti, da je to prvi posel Litostroja, sklenjen z Albanijo, in da obstajajo realne možnosti tudi za naročila viličarjev in vodnih turbin manjših moči.

N. Zubčić

EKSKURZIJA ŠTUDENTOV ŠOLE ZA ORGANIZACIJO DELA IZ KRANJA

Dopoldne, 9. maja, nas je obiskala skupina rednih študentov visoke šole za organizacijo dela iz Kranja. Proizvodne prostore Litostroja so jim razkazali nekateri nekdanji študentje te šole, sedaj naši sodelavci.

VZPODBUJAJMO VEČJO PRODUKTIVNOST IN ŠIRIMO ZNANJE S PODROČJA SAMOUPRAVLJANJA

PRED DRUGIM DELOVNIM TEKMOVANJEM KOVINARJEV

Pisali smo že o tem, da bo med 15. in 17. junijem v Litostroju drugo delovno tekmovanje kovinarjev Slovenije, katerega pokrovitelj smo letos prav mi.

Tekmovanje je pripravil republiški odbor sindikata delavcev kovinske industrije Slovenije z namenom, da opozori na tisto človekovo dejavnost, ki je temelj in prvi pogoj za življenje in razvoj sleherne družbe — na produktivnost in ustvarjalno delo.

Že prvo delovno tekmovanje, ki je bilo septembra lani v Novi Gorici, je pokazalo, da taka tekmovanja odpirajo široke možnosti proizvajalcem, da se seznanijo s sodobno organizacijo dela, s tehnologijo in z dosežki na posameznih področjih dela in da izmenjajo izkušnje, spoznanja in dosežke na področju samoupravljanja. Izkušnje in spoznanja, pridobljena na takih srečanjih, so prav gotovo dober kažipot za odpravljanje pomanjkljivosti, kar naj bi prispevalo k še večji, smotrnejši in kvalitetnejši proizvodnji.

Na letošnjem republiškem tekmovanju kovinarjev Slovenije se bodo pomerili varilci v štirih postopkih varjenja, orodjarji, strugarji, brusilci in livarji. Tekmovali bodo v praktičnem delu in odgovarjali na strokovna vprašanja s svojega delovnega področja in s področja samoupravljanja ter samoupravne organiziranosti.

Povzeto po zapisu Petra Stefaniča, vodje informativne službe pri RS ZSS

Boris Letnar

NOVO OBČINSKO VODSTVO

Dvanajstega aprila so se na svojih prvih sejah sestali novoizvoljeni delegati zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora naše občinske skupščine.

Najprej so se sestali vsi trije zbori na ločenih sejah. V zboru združenega dela so najprej izvolili novo vodstvo, in sicer bo ta zbor v naslednjih štirih letih vodila tovarišica **Vlada SEVERJEVA**. Zbor krajevnih skupnosti je izvolil za predsednika tovariša **Braneta PRAZNIKA**, medtem ko bo družbenopolitični zbor v naslednjem mandatu vodila tovarišica **Anica NOVAK**. Vsi trije zbori so v nadaljevanju opravili že ostale formalnosti prvih sej, kot so imenovanje delegatov za prvo zasedanje zborov in skupščine mesta Ljubljane ter skupščine SRS. Delegati zbora združenega dela so sprejeli še sporazume o določitvi in sestavi skupin za delegiranje delegatov v zbor SML in SRS. Po sejah posameznih zborov pa so se delegati zbrali tudi na prvi skupni seji vseh treh zborov skupščine, kjer so na predlog predsednika OK SZDL s tajnim glasovanjem izvolili novega predsednika občinske skupščine. To veliko odgovornost bo v naslednjem mandatnem obdobju opravljal tovariš **Franc DEJAK**. Istčasno sta bila izvoljena za podpredsednika skupščine tovarišica **Majda LENIČ** in tovariš **Karel GORNIK**, ki je kot vemo tudi naš dolgoletni sodelavec.

Po poslovniku skupščine je nadaljevanje skupne seje že vodil novoizvoljeni predsednik Dejak. Delegati so na podlagi predloga OK SZDL nato izvolili za predsednika izvršnega sveta skupščine občine Ljubljana-Siška tovariša **Jožeta DIMNIKA**, ki je zatem podal daljše poročilo o dosedanjih in bodočih nalogah občinske skupščine in vseh organov in skupnosti. Na koncu je predlagal skupščini, da izvoli še štirinajst članov izvršnega sveta skupščine:

Božo KOVAČIČ, podpredsednik, odgovoren za gospodarske zadeve,

Jože MANCINGER, podpredsednik, odgovoren za družbene zadeve,

Matjaž KRANJEC, član, odgovoren za družbeno planiranje,

Franc STARE, član, odgovoren za družbene dejavnosti,

Sašo MAJCEN, član, odgovoren za upravno-pravne zadeve,

Janez KOZINC, član, odgovoren za ljudsko obrambo,

Aleksander VAUPOTIČ, član, odgovoren za finančne zadeve,

Srečko LAVRENIČIČ, član, odgovoren za davčno politiko,

Erna BARLE, članica, odgovorna za kadrovske in štipendijske politike,

ren za varnost in družbeno samozščito,

Milan ŠPOLAR, član, odgovoren za razvoj industrije,

Peter KOLEŠA, član, odgovoren za malo gospodarstvo, trgovino, gostinstvo in turizem,

Marjan HOSTNIK, član, odgovoren za kmetijstvo in gozdarstvo.

Vsi predlagani člani so bili soglasno izvoljeni.

Novoizvoljeno vodstvo skupščine podaja svečano izjavo pred delegati vseh treh zborov skupščine. Sledijo pa si z leve proti desni: Brane PRAZNIK, predsednik zbora krajevnih skupnosti, Vlada SEVER, predsednik zbora združenega dela, Karel GORNIK, podpredsednik skupščine, Anica NOVAK, predsednik družbenopolitičnega zbora, Franc DEJAK, predsednik skupščine, Majda LENIČ, podpredsednik skupščine

ŠTUDIJSKI OBISK PODSEKRETARJA MINISTRSTVA ZA DELO DRŽAVE BENGAL IZ INDIJE

Preko mednarodnega centra za znanstveno, tehnično in kulturno sodelovanje SR Slovenije, je 13. aprila obiskal Litostroj podsekretar ministrstva za delo iz države BENGAL v Indiji. Gosta smo na njegovo željo seznanili s proizvodnim programom Litostroja in mu razkazali proizvodne prostore. Posebno pozorno smo mu razložili razvoj in delovanje samoupravljanja, samoupravnih organov in delegatskega sistema v Litostroju.

Nihče ni tako popoln, da ne bi mogel biti še boljši

(Nadaljevanje s 1. strani)

Lahko rečem, da smo se v prodajni politiki doslej dobro izognili raznim gospodarskim pretresom v posameznih področjih sveta. To pa nam je uspelo, ker smo se vselej dovolj hitro pravilno orientirali. Na področju dežel v razvoju smo dogradili kar 10 hidroelektrarn in sedaj končujemo namakalne sisteme v Egiptu. Sedaj, ko tu malo težje dobivamo delo, smo okrepili stike z nekaterimi socialističnimi državami. Tako sodelujemo z Romunijo in SZ, blizu smo novim pogodbam z Vzhodno Nemčijo in Češkoslovaško. Zadnji čas se pojavlja kot možni perspektivni partner tudi Kitajska, vse to pa pomeni, da si moramo v socialističnem svetu najti svoje stalno mesto.

Osnova našega obstoja seveda še naprej ostaja jugoslovanski trg. Vendar na našem trgu pogoj niso enaki za vse proizvode. Odlično lahko prodamo take proizvode, kjer naš izdelek po obsegu in ceni ne presega finančnih možnosti posameznega podjetja, to je, da lahko neko podjetje kupi npr. viličar ali stiskalnice iz svojih amortizacijskih sredstev. Na takih področjih je sedaj konjunktura dobra, kjer pa gre za večje — kompletne objekte, je situacija slaba. To velja na primer za cementarne. V zadnjem času se je proizvodnja cementa v Jugoslaviji podvojila, mi pa smo praktično brez dela, ker investitor nima do konca pokrite finančne konstrukcije in zato kupuje opremo na kredit v tujini. Pri nas je sprejet zakon, da financiranje posameznih velikih projektov rešuje vsaka republika po svoje, z lastnim kreditiranjem. Mi pa se s kreditiranjem v naši republiki do sedaj ne moremo preveč pohvaliti, saj republika rešuje ta problem popolnoma nezadostno. Tako prihaja do protislovja, da gre dejanski razvoj od gradnje kompletnih objektov k prodaji posameznih strojev ali celo njihovih rezervnih delov, namesto da bi bilo obratno, kar je tudi v skladu z neko logiko. Tako smo na primer pred leti gradili »pod ključ« cementarno Šar v Kosovu, za Anhovo smo izdelali le cementne mline, letos pa delamo samo še rezervne dele za

mline. Vzrok temu pa so predvsem nerešeni finančni problemi.

Malo bolje je pri gradnji hidroelektrarn, kjer je planiranje razvoja bolj sistematično, vendar pa bomo morali, dokler se ne bo filozofija v bančnem sistemu spojila s prakso, čuvati naše znanje na kompletnih objektih za boljše čase. Istočasno pa bomo morali pospeševati proizvodnjo tehnično visoko razvitih strojev, ki po svoji ceni lahko dobijo kupca na našem tržišču.

— Dostikrat slišimo pojmovanje, da je domača industrija predraga in da gredo investitorji zato raje po blago v tujino. Kaj mislite o tem?

Menim, da je to politična diverzija. Ali je to neznanje ali pa pokvarjenost tistih, ki to govorijo. Dragi smo predvsem zato, ker imamo toliko družbenih dajatev. Tisti, ki nam po eni strani naprti brezkončno število družbenih dajatev, nam potem, ko se sreča z našo kalkulacijo, pravi — ker ste predragi, bom raje kupil v tujini. Mi pa tako postajamo še dražji, saj moramo s tistim, kar nam je ostalo, nositi še več družbenih bremen. To pomeni, da smo dragi predvsem zaradi predrage nadgradnje. Pa mogoče tudi zaradi premajhne produktivnosti, ki pa je tehnično pogojena in je ne moremo več dvigati z lopato in krampom, temveč z boljšimi stroji. Za modernizacijo smo pri nas naredili vse kar smo mogli in se še moderniziramo, vendar še vedno ostajamo dragi. Naj navedem, da so se družbene dajatve povečale v letu 1977 kar za 2 milijona na zaposlenega več, kot je bilo predvideno v srednjeročnem gospodarskem načrtu, ki smo ga sprejeli leta 1975. Letos pa se je z novimi samoupravnimi sporazumi, z davki za federacijo, republiko in občino ta znesek dvignil še za dodaten milijon starih dinarjev na zaposlenega. Kaj sledi iz tega? Te tri milijone bomo vkalkulirali v izdelek, ki ga posameznik naredi. Torej bo cena visoka.

— Z ozirom na to, da je naša proizvodnja predvsem individualne narave, je gotovo, da moramo veliko sredstev vlagati v razvoj in raziskave. Koliko sredstev odvajamo pri nas v ta namen?

Na to je težko odgovoriti, ker se našega vlaganja v razvoj ne da točno izračunati. Imamo sklad za razvoj, ki znaša okrog milijardo in pol starih dinarjev. To pa ni vse. Največji del našega vlaganja gre skozi naročila. Ko na primer podpisemo pogodbo za izdelavo žerjavov za jedrske elektrarne, ne odvajamo posebej denarja za razvoj, temveč ceno za razvoj skušamo vkalkulirati v pogodbo. Pri tem je seveda potrebno precej znanja, samozavešči in poguma, da podpisemo pogodbo, za katero še sploh nimamo razvitega proizvoda. Zato odvajamo denar iz sklada samo za odkup nekega konkretnega naloga za proizvod, ki še nima kupca, ali za kritje stroška prototipa, ki ga prodamo npr. za sto milijonov, dejansko pa je stal dvesto milijonov. Če pa gre tu za neko serijo proizvodov, ceno razbijemo na večje število proizvodov in do take razlike tudi tu ne prihaja.

Mislil pa, da se niti ne bomo trudili izračunati količine denarja, ki jo porabimo za razvoj. Dosti lažje je to izračunati nekemu, ki je neko vejo šele začel graditi iz nič in bi rad prišel na tako bogat izbor izdelkov, kot jih imamo mi. Če bi hoteli vse to preračunati, bi najbrž dobil tako velike vsote, da bi nam postalo nerazumljivo, od kod smo lahko ta sredstva vzeli. Pravzaprav pa smo jih v vseh preteklih letih črpali iz energije kolektiva. Hočem reči, da je bil to predvsem trud ljudi, ki so na tem delali, se izobraževali in izpopolnjevali in vsega tega sploh niso poračunavali.

— Na zadnji seji kolegija ste zelo natančno razkrili probleme, ki se trenutno pojavljajo v naši delovni organizaciji. Nakazali ste tudi izhodišča, kje je potrebno kaj popraviti in kje izvesti korenite spremembe, da bi s tem dvignili našo produktivnost. Kaj lahko poveste o tem?

Ko prehajamo na tako obsežno razširitev naših zmogljivosti in ko nam tržišče ne dopušča nadaljnega dvigovanja cen, manevrski prostor pa so nam zmanjšale tudi družbene dajatve, lahko produktivnost dvignemo le z izboljšanim delom. Sam sem pri tem iz svojih zapažanj in zapažanj

PROSLAVA OB 1. MAJU

Letos smo Litostrojčani slovesno praznovali praznik dela skupaj s praznikom ob ustanovitvi osvobodilne fronte.

V sredo, 26. aprila smo se zbrali pred spomenikom ob vhodu v podjetje. Tja so nas vabile koračnice naše pihalne godbe. Vihrale so zastave in stopnjevale praznično vzdušje.

Slavnostni govornik je bil predsednik konference sindikata Litostroja tovariš Miro Podbevšek. V svojem govoru je orisal boj delavskega razreda za svoje pravice. Stoletja je delavski razred živel zatiran in izkoriščen. Brez pravic in materialne osnove je začel neenak boj s kapitalisti za enakopravnejšo delitev dobrin, ki jih je ustvarjal s svojimi rokami. Na čelo zatiranih so stopili veliki socialisti Marx, Engels in Lenin. Ti misleci in borci so postavili temelje delavskemu gibanju, danes se ideja enakosti med ljudmi nezadržno uveljavlja. Pri nas so po osvoboditvi nastali novi družbeni odnosi, tako da imamo delavci zagotovljene vse pravice pri delitvi dobrin. Naš samoupravni sistem pa je v mednarodnih merilih dal delavcu možnost, da sodeluje v upravljanju tako v proizvodnji kot tudi v družbenopolitičnem življenju.

Sledil je kratek kulturni program. Pevci in godbeniki so nam zaigrali in zapeli nekaj znanih borbenih in narodnih pesmi. Vmes so nastopali tudi recitatorji. Ponosni smo se razšli s proslave, zavedajoč se, da smo si v dolgih letih boja priborili življenje, ki ga je vredno živeti.

A. Novak

svojih sodelavcev povzel predvsem tiste glavne stvari, kjer menim, da brez potrebe razmetavamo delovni čas. Že prej sem omenil, da se ne moremo več razvijati le z naporom mišic, vendar pa je popolnoma nepotrebno, da nekdo brez dela stoji v tovarni med 6. in 14. uro. Ko je tu, je v okviru svoje delovne dolžnosti dolžan delati in dati od sebe vse, kar da lahko kot človek in kar lahko da tehnika, s katero dela. Mnenja sem, da imamo tu še zelo velike rezerve, ki jih moramo izkoristiti. To pomeni, da vsak posameznik lahko bolje oziroma še bolje izkoristi svoj delovni čas, saj med nami ni nihče tako popoln, da ne bi mogel biti še boljši.

Ob tem pa je še cela vrsta stvari, ki jih moramo urediti. Pobljšati moramo organizacijo v zdravstvu, da ne bodo naročali več pacientov po dnevih temveč po urah, omejiti moramo tudi bolniške staleže in bolniške dneve, saj nas bilanca vseh bolniških navaja na misel, da smo vedno betežnejši kolektiv. Naj navedem, da smo v lanskem letu povečali stalež zaposlenih v podjetju za 70 ljudi, na bolniški pa jih je bilo 35 več kot leto dni poprej.

Potrebno je narediti red tudi pri času, ki ga porabimo za malico in pri dovolilnicah za izhod med delovnim časom, ko gredo ljudje po zasebnih opravkih. Glede na to, da delamo samo do 14. ure in da imamo proste sobote, mislim, da je to popolnoma neopravičljivo. Enako velja tudi za predčasne odhode iz podjetja.

Z istim namenom — za dvig produktivnosti so se predstavniki družbenopolitičnih organizacij in poslovnih organov dogovorili, da tudi vse sestanke prenesemo na popoldanski čas, saj nam je razno sestankovanje že resno začelo ogrožati produktivnost.

Ne nazadnje pa bomo morali tudi z boljšo organizacijo zmanjšati zastoje v proizvodnji, ki jih ne moremo odpraviti samo z osebnimi prizadevanjem.

To je bil torej dogovor in videti je, da so nekatera vodstva že začela ukrepati v tej smeri, saj se prvi uspehi že kažejo. Vendar pa moramo te sklepe še naprej dosledno izvajati.

— Funkcija generalnega direktorja oziroma individualnega poslovnega organa je zelo odgovorna. Vi pa ste, kot vemo, aktivno vključeni še na mnogih

drugih področjih dela, kot so: DPO, ZK, JUMEL, gospodarska zbornica, ZPS in v mednarodnem gospodarskem življenju. Kako vse to usklajujete?

Mislil, da je pri tem potrebna predvsem pravilno porazdeliti stvari v določen časovni prostor. Včasih je prevladovalo mnenje, naj direktor prebije dve tretjini časa v podjetju, približno eno tretjino časa pa naj porabi za urejanje vseh ostalih vezi, kot so zunanja predstavnost, politične organizacije, gospodarske zbornice, poslovni obiski in podobno. To je seveda lahko iz podjetja v podjetje zelo različno, če pa podjetje večji del proizvodnje izvaža, potem se je potrebno več angažirati v zunanjem svetu. Ampak mnenja sem, da je večji del časa resnično potrebno preživeti v podjetju in se kar nekako držim tega pravila.

Pri zunanjih zadevah imam res mnogo zadolžitev, vendar pa ti organi ne delajo tako intenzivno kot v podjetju. Naj navedem, da sem že leta v komisiji za strojegradnjo pri SEV, ki ima letno le tri zasedanja. Podobno je z JUMEL (Združena strojegradnja Jugoslavije), ki ima v povprečju po en sestanek na dva meseca, pa tudi z ostalimi organi.

Nekega recepta, kako naj človek usklajuje vse obveznosti ni, vendar pa lahko rečem, da ne dajem prednosti sestankom. Mora jih biti samo toliko, da se na njih določi politika, da se utrdi problematika, ki velja za vse. Če pa se recimo problematika nanaša le na finančni problem ali na komercialno pogodbo, ne vidim razloga, da sklicujemo širši sestanek, kjer večina prisotnih potem ni neposredno zainteresirana. V takih primerih naj se sestane le krog ljudi, ki pri tem delajo. Tako gre večji del moje dejavnosti ter mojega konkretnega vpliva preko neposrednih stikov z ljudmi. Iz tega pa potem izhaja tudi moja konkretna razdelitev delovnega časa.

Takšen je bil torej naš pogovor s tovarišem Kržišnikom. Doslej nismo dosti pisali o njem, vsi pa smo poznali njegovo delo in zaupali njegovemu vodenju naše delovne organizacije. Z razširitvijo tovarne pa bomo našo produktivnost in uspešnost še izboljšali. Prepričani smo, da bo tretje mandatno obdobje generalnega direktorja Marka Kržišnika ravno tako uspešno in nemara še plodnejše kot dosedanja.

UREDNIŠTVO

§ Nova delovna zakonodaja

Delovna zakonodaja ureja pravice, obveznosti in odgovornosti iz delovnega razmerja delavcev v združenem delu. To področje sta doslej urejala zvezni in republiški zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, po uveljavitvi zakona o združenem delu pa sistemska vprašanja s področja delovnih razmerij ureja ta zakon enotno za vso državo, podrobnejšo ureditev pa prepušča republiškim zakonem o delovnih razmerjih, oziroma pravilnikom o delovnih razmerjih v organizacijah združenega dela.

Sedanje obdobje pravzaprav pomeni nekakšno medvladje, ko že veljata zakon o združenem delu ter slovenski zakon o delovnih razmerjih, vendar so v večini organizacij združenega dela splošni akti »uravnani« še po stari zakonodaji. Zakonsko je to dopustno, saj daje zakon rok za uskladitev interne zakonodaje 11. december 1978. V praksi pa včasih to stanje lahko povzroči nejasnosti. Vendar do sprejema novega akta o delovnih razmerjih lahko uporabljamo dosedanja samoupravni sporazumi o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, s tem da nas seveda veže zakonski rok za sprejem novega pravilnika.

Čeprav nova zakonodaja na prvi pogled ne daje vtisa velikih sprememb, vendar ob podrobnejši primerjavi kaže marsikaj novega glede na dosedanja ureditev.

Že ob obravnavanju zakona o združenem delu je bila poudar-

jena novost odprave »delovnih mest«, katere pomembnosti pa se danes verjetno niti še ne zavedamo. Pri odpravi delovnih mest namreč ne gre za formalno nadomestitev tega pojma s pojmom »opravljanje del in izvrševanje nalog«, temveč za vsebinsko razliko pri sklenitvi delovnega razmerja ter pri opravljanju del in nalog oziroma pri razporejanju delavcev k posameznim delovnim nalogom. Odprava delovnih mest naj bi v prvi vrsti pripomogla k večji mobilnosti delavcev, torej k boljši izkoriščenosti delovnega časa. Da bi pa lahko izkoristili to možnost, ki nam jo daje zakon, bomo morali biti zelo pozorni pri dokončnem usklajevanju opisov del in nalog, da ne bi sami sebi zaprili poti prožnejšega razporejanja. Delavec namreč ne bo več sklenil delovnega razmerja za določeno delovno mesto, temveč za opravljanje določenih del in na-

log, in to v skladu z njegovo strokovno usposobljenostjo in z delom pridobljeno delovno zmogljivostjo. Po zakonu ima delavec pravico in dolžnost opravljati ta dela, za katera je sklenil delovno razmerje.

V določbah o delovnem času je za Litostroj novost, da delavka — mati zaradi koristi otroka lahko dela krajši delovni čas in pomemben člen, ki omejuje opravljanje nadurnega dela na največ 12 ur na teden. Več kot 12 ur lahko traja nadurno delo le v izjemnih primerih potresa, požara, poplave oziroma drugih elementarnih nesreč.

O možnosti povečanega letnega dopusta do 5 delovnih dni (nad trideset dni) za delavce, ki so dopolnili 50 let starosti, smo že govorili, prav tako so delavke verjetno že seznanjene z možnostjo podaljšane porodniškega dopusta, če rodijo dvojčke ali hkrati več živorojenih otrok (zakon to možnost dopušča, določa pa jo aneks k samoupravnemu sporazumu o temeljnih planov družbenega varstva otrok v SRS v obdobju 1976—1980).

Preveč prostora bi porabili za obravnavo vseh novosti, to pa ni potrebno. V poletnih mesecih, ko bomo obravnavali v našem pravilniku nove rešitve, »presajene« na litostrojka tla, gotovo ne bo nikogar, ki ga ne bi zanimalo.

Jana Khalil

Zvezna mladinska delovna akcija

Največja letošnja zvezna mladinska delovna akcija ŠAMAC-SARAJEVO, se je začela 29. 3. 1978 in bo trajala do 29. 11. 1978. Na njej bo v osmih izmenah sodelovalo okrog 250 mladinskih in drugih brigad, v katerih bo vključenih okrog 30.000 brigadirjev. Gradili bodo drugi tir na 78 km dolgem odseku železniške proge med Dobojem in Zenico. Brigadirji bodo stanovali v modernih brigadirskih naseljih v Dobou, kjer je glavni štab, pa v Zavidovičih, Zepčah in Nemili.

V prvi izmeni, ki je trajala od 29. 3. 1978 do 29. 4. 1978, je sodelovalo okrog 3000 brigadirjev. Med njimi sta bili tudi dve slovenski brigadi, in sicer MDB »Milan Mravlje« iz občine Ljubljana-Siška, ki je štela 95 brigadirjev in MDB »Slava Klavara« iz Maribora, ki je štela 111 brigadirjev.

V MDB »Milan Mravlje«, ki je predstavljala ljubljansko občino Šiška, so bili vključeni delavci različnih poklicev in različnih starosti. Največ jih je bil iz Litostroja, Leka, Slovina, PAP, Uniona itd., pa še trije dijaki 3. letnika šentiviške gimnazije. Med brigadirji je bil tudi 51-letni veteran Marjan Hvale, delavec iz Slovina. V brigadi, ki jo je vodil komandant Sead Halebić, je bilo 19 deklet.

Brigada je odšla na akcijo v sredo, 29. 3. 1978 ob 16. uri. V Zepče, to je bilo naše brigadirsko naselje, smo prišli drugi dan ob 6. uri zjutraj. V naselju so nas že pričakali brigadirji iz Kraljeva.

Ta dan je bil bolj pust. Nismo se še dobro poznali.

V naselje so prihajale še druge brigade, nekaterim pa je bil dolgčas po Ljubljani in bi se bili najraje vrnili še isti dan domov. Več veselja pa se je pokazalo, ko smo dobili brigadirske obleke. Dekleta so takoj dobila delo, saj so morala fantom šivati embleme. Popoldne je bila brigadirska konferenca, kjer smo se razdelili v štiri čete. Posebnost je bila prva četa, ker je imela za svojega komandirja dekle, to pa je bila tudi edina komandirka v prvi izmeni.

Naslednji dan je bil bolj živahen, saj smo bili dežurna brigada v naselju. Delo smo si razporedili po četah. Prva četa je opravljala razna dežurstva, druga je pomagala pri delitvi hrane in čiščenju jedilnice in kuhinje, tretja četa je pomagala pri urejevanju naselja, četrta četa pa je čistila umivalnice in toaletne prostore. Med delom so v naših srcih odmevali zvoki brigadirskih pozdravov in pesmi. Naša brigada je imela svoj pozdrav, katerega so si druge brigade hitro zapomnile. Zdel se jim je smešen, ker niso vedeli, da je besedica »Šiška« ime ljubljanske občine in so nas začeli klicati »Šiške, Šiške...«

V soboto, 1. 4. 1978 smo šli v Doboj, kjer je bila svečana otvoritev ZMDA Šamac-Sarajevo 78. Te svečanosti se je udeležilo vseh 29 brigad, kolikor jih je delalo v prvi izmeni. Ljubljanski brigadirji pa smo tu srečali brigadirje iz Maribora, s katerimi smo skupaj potovali.

Prišel je tudi prvi delovni dan na trasi. Vreme nam je bilo naklonjeno, sijalo je sonce, ki smo ga pozneje zelo pogrešali. Delali smo v prvi izmeni in vstajali že ob štirih. Sledila je jutranja telovadba, pospravljanje postelj, umivanje, dviganje zastave, zajtrk, priprava in odhod na traso. Vsak dan smo se vozili na delo z vlakom. Na trasi smo bili že ob 6. uri. Polni delovne vne smo hitro pričeli z delom. Tekmovali smo, kdo bo več naredil. Dekleta niso nič zaostajala za fanti. Na rokah so se pokazali prvi žulji, nekateri so bili tudi krvavi. Med brigadirji se je širila pesem. Naloga prve izmene je bila priprava terena za nasipe. Že prvi dan smo bili zadovoljni z rezultati našega dela, saj smo presegli normo. Domov smo se vračali ob 13. uri. Iz naših src se je razlegala vesela pesem. Naš

dan se je končal ob 22. uri s spuščanjem zastave in petjem slovenske himne.

Naslednjih nekaj dni smo imeli slabo vreme. Deževalo je neprestano in nismo šli na traso. Bili smo doma, prosti čas pa smo koristno izrabili. Imeli smo razne sestanke, predavanja, tekmovanja, izdali smo tudi prvo številko brigadirskega glasila »Bilten«. Nekateri brigadirji pa so ta čas izkoristili za počitek.

Na nivoju naselja so bila organizirana razna predavanja, tečaji in seminarji. Tudi naša brigada je organizirala nekaj predavanj. Tako je življenje v naselju postalo zanimivo.

Imeli smo tudi razna športna tekmovanja. Najbolj zanimiv je bil nogomet za ženske, vendar smo ga pozneje opustili zaradi prevelikega števila poškodb.

Na področju kulture smo bili precej aktivni. Izdali smo devet številčk Biltena. Dva sta bila politične vsebine.

Organizirali smo tudi tri brigadirske večere. Na enem je sodelovala tudi folklorna skupina »Emona« iz Ljubljane, ki nas je prišla obiskat. Udeleževali pa smo se tudi drugih brigadirskih večerov.

Delo na trasi je bilo zelo zanimivo, saj smo vsak dan dosegali nove uspehe. Čete so med seboj tekmovale. Najboljša je bila druga, res pa je, da je imela najmočnejše fante in dekleta. Vsi smo z veseljem delali, ker smo se zavedali, da si gradimo lepšo

Delovišča v Dobou, Nemili, Zavidovičih in Zepčah so spet zaživela. 3000 brigadirjev iz 30 jugoslovanskih mest nadaljuje dela pri izgradnji drugega tira železnice Šamac-Sarajevo.

Prva izmena brigadirjev pa je že doma. Mesec dni so presegali normo na deloviščih, sodelovali na kulturnem, športnem in političnem področju. Sklenili so mnoga nova prijateljstva in sedaj obujajo spomine na dneve, ki so jih preživeli skupaj, na žulje in potoke znoja.

Ena izmed 30 brigad prve izmene je bila tudi MDB »Milan Mravlje« iz občine Ljubljana-Siška. 92 brigadirjev iz cele Ljubljane je v enomesečnem delu na deloviščih v Zepčah osvojilo številna priznanja in pohvale. Brigada je prvi udarni dan dosegla rekorden preseg norme 291,5%. Skupno je bila brigada 5-krat udarna.

V Ljubljani so na 8. brigadni konferenci podelili 26 udarniških

ZNANJE, KI GA BOMO PRENESLI V PRAKSO

Občinski komite Zveze komunistov Ljubljana-Siška je v sodelovanju z marksističnim centrom pri centralnem komiteju Zveze komunistov Jugoslavije organiziral trimesečni tečaj teorije in prakse marksizma za komuniste — proizvodne delavce. Med 31 slušatelji iz šišenskih delovnih organizacij, se je seminarja udeležilo tudi sedem komunistov iz delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj. Na seminarju, ki traja od 6. marca do 6. junija, so se navzoči seznanili z marksistično filozofijo, politično ekonomijo, zgodovino delovnega razreda itd. Menim, da je tovrstno šolanje zelo koristno, saj znanja o naši družbeni stvarnosti ni nikoli preveč.

Predavanja so bila na visoki strokovni ravni. Pridobili smo si veliko znanja, katerega bomo morali uresničevati tudi v praksi.

Po končanem seminarju bo nekaj najboljših slušateljev nadaljevalo šolanje na srednji politični šoli pri centralnem komiteju Zveze komunistov Slovenije.

Po vrnitvi v svoje sredine, tj. delovne organizacije, bomo še bolj ustvarjalno delali pri uresničevanju zakona o združenem delu in krepitvi samoupravljanja naše samoupravne družbe.

Nikola Kušljevič

bodočnost, obenem pa kujemo bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov in narodnosti.

Boljše rezultate smo dosegali v dopoldanski izmeni. Postali smo petkrat udarna brigada in si tako priborili 26 priznanj in 28 udarniških značk.

V brigadi smo se srečevali tudi s problemi. Po sklepu brigadne konference je bil en brigadir disciplinsko odpuščen, dva pa sta dobila opomin pred izključitvijo, od teh eno dekle.

V torek, 11. aprila nas je v brigadirskem naselju Zavidovič obiskal tovariš TITO. Dali smo mu obljubo, da bo proga zgrajena do zastavljenega roka. To je bil velik dogodek za vse brigadirje.

Drugi veseli dogodek za našo brigado pa je bil obisk folklorne skupine Emona iz Ljubljane ter nekaterih predstavnikov podjetij in OK ZSMS Ljubljana-Siška. Iz Litostroja sta nas obiskala tovarišica Mojca Tomšič in tovariš Janez Zadnikar, brigadirji pa smo bili veseli tudi obiska predstavnikov tovarne Union, ki nas je obdarila z 10 zabojci piva in s kapami.

Najtežja je bila ločitev. Spoznali smo veliko dobrih prijateljev, največ iz brigade »Hasan Zahirović-Laca« iz Mostarja. Domov smo se vračali v soboto, 29. 4. 1978. Ob odhodu iz naselja so se marsikateremu brigadirju pokazale solze v očeh.

V Ljubljani smo se udeležili svečanosti ob prihodu zvezne štafete, imeli pa smo tudi zadnjo brigadno konferenco, na kateri so podelili pohvale in udarniške značke najprizadnevnejšim ter razna priznanja o opravljenih tečajih.

Marija Rauh

značk in 26 pohval štaba akcije. Poleg tega je 25 brigadirjev predlaganih za sprejem v članstvo ZK. V popoldanskih aktivnostih je 10 brigadirjev končalo politično šolo proge Šamac-Sarajevo, 8 pa jih je uspešno končalo foto-kino krožek.

Iz naše delovne organizacije se je udeležilo delovne akcije 7 mladincev. Tri udarniške značke, tri pohvale štaba akcije in štirje predlogi za sprejem v članstvo ZK pričajo o uspehu naših mladincev.

Marija Rauh, Ignac Hribar, Adem Krupič, Mile Mijatović, Jakob Knez, Stipe Barišič in Dušan Jovanović so s temi priznanji potrdili izkazano jim zaupanje naših mladincev in delovne organizacije, ki so jim omogočili udeležbo na akciji.

V imenu komisije za MDA pri KS ZSMS, KS ZSMS, jim čestitam in se obenem zahvaljujem, da so potrdili naše zaupanje.

Mojca Tomšič

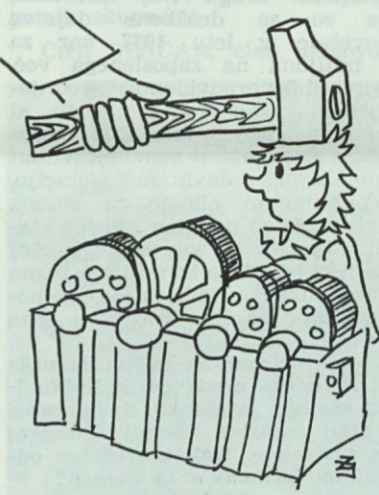
Vzgojnoizobraževalna dejavnost ICL

Ko smo v Litostroju ugotavljali, kako smo izpolnili proizvodni plan in s tem povezano uspešnost finančnega poslovanja, smo v TOZD izobraževalni center opravili polletni pregled svojega vzgojnoizobraževalnega dela. Ker v našem glasilu že nekaj časa nismo pisali o sproti vzgojnoizobraževalni dejavnosti izobraževalnega centra, posredujemo nekaj podatkov o delu v tem šolskem letu.

Izobraževanje v poklicni kovinarski in elektro šoli

V poklicni kovinarski in elektro šoli se šola v tem šolskem letu v vseh treh letnikih 587 učencev, in sicer 356 za Litostroj, 217 za Iskro, 14 pa za druge delovne organizacije. Poleg običajnih kovinarskih poklicev in elektromehaničarstva šolamo za našo delovno organizacijo 19 livarjev in 6 livarskih modelarjev-modelnih mizarjev ter 36 tehniških strojnišarjev. Ob prvem polletju je bilo 63% učencev ocenjenih pozitivno, kar je povprečno enak odstotek kot prejšnja leta ob tem času. Razveseljivo je, da so livarji in livarski modelarji-modelni mizarji med najboljšimi učenci, saj so dosegli 80% uspeh.

Pri pouku se srečujemo tudi s težavami. Te ne izhajajo toliko iz naših subjektivnih pristopov pri vzgojnoizobraževalnem delu ali iz delovnih pogojev, temveč bolj iz vpisanih učencev samih. Gre namreč za še vedno premajhen odziv mladine za učenje proizvodnih poklicev, zaradi česar

se vpisujejo v šolo učenci s precej pomanjkljivim znanjem iz osnovne šole in učenci, ki vsi niso notranje motivirani za učenje poklica. Učenci iz drugih republik se morajo privajati jeziku in novemu okolju. Večje število učencev nima razvitih delovnih navad.

Prav zaradi tega smo letos še okrepili naše vzgojno delovanje. Pri tem še posebej razvijamo samopravo učencev v šolski in domski skupnosti. Tako smo uvedli oddelčne redovalne konference, ko razgrnejo vso problematiko pouka učitelji in učenci skupaj v razredu-oddelku. Oblikujejo skupne zaključke za boljše delo učencev in učiteljev. Šolska skupnost s svojo skupščino, izvršilnim odborom in drugimi odbori je organizacijsko dobro vzpostavljena, ni pa še zaživela tako, kot bi morala. Samoupravno vključevanje učencev kot dejavnikov, ki skupaj z učitelji načrtujejo delo in ukrepe za boljši uspeh, je prav gotovo pot, po kateri bomo dosegli več kot pa samo s klasičnimi šolskimi vzgojnimi ukrepi.

Sodelovanje pri skupnih nalogah pričakujemo od sveta staršev, ki je z novim statutom določen kot poseben organ staršev in ki so ga le-ti že izvolili.

Glede vsebine poučevanja v poklicni šoli si prizadevamo, da bi vnašali v pouk spremembe v zvezi z razvojem tehnologije litostrojke proizvodnje oziroma sredstev za proizvodnjo. Tako že vključujemo v strokovni pouk poglavje o hidravliki in krmiljenju strojev, tehniške strojne risarje pa uvajamo v sodobno litostrojko dokumentacijo strokovnjak iz naše delovne organizacije. Prav tako se naslanja praktični pouk li-

varjev in livarskih modelarjev-modelnih mizarjev v tovarniških obratih na litostrojke potrebe. Vendar bomo morali za posodabljanje pouka še marsikaj storiti ob tesni povezavi s tistimi, ki v delovni organizaciji to tehnologijo razvijajo oziroma uvajajo.

V primerjavi s prejšnjim šolskim letom smo v letošnjem precej okrepili izvenšolske dejavnosti učencev. Še pogostejše smo s priložnostnimi razstavami in drugimi oblikami obeležili spominske dneve in obletnice pomembnih dogodkov.

Podobno opravlja svojo vlogo dom učencev izobraževalnega centra, v katerem prebiva sedaj 173 učencev, ki se vsi šolajo za Litostroj.

Izobraževanje zaposlenih ob delu

V začetku prvega polletja tega šolskega leta je zelo uspešno zaključilo šolanje 15 slušateljev v oddelku delovodske šole metalurške stroke za zaposlene, medtem ko je že prej zaključil z delom oddelk tehniške šole strojne stroke za zaposlene. V prvem polletju tega šolskega leta smo izvajali pouk še v oddelku poklicne šole za zaposlene. Sedaj, v začetku marca 1978 je opravilo zaključne izpite 10 slušateljev, ki so poprej redno uspešno opravili vse druge izpite. Preostali morajo pred zaključnimi izpiti opraviti še vse učne obveznosti.

Pouk v oddelkih za zaposlene smo prilagajali kurzemu sistemu. Slušatelji v tedenskem urniku niso imeli pouka iz vseh predmetov hkrati, ampak le iz skupine nekaj predmetov. Ko so se predavanja iz skupine teh predmetov končala, se je potem zvrstila zopet manjša skupina nekaterih drugih predmetov. Slušatelji se lahko na ta način mnogo bolje koncentrirajo na isto oziroma sorodno učno vsebino in se s tem hkrati bolje pripravijo na izpite.

Na tak način pripravljamo tudi izobraževanje obločnih varilcev ob delu. Pouk bo trajal dva semestra — spomladi in jeseni do januarja. Po uspešno opravljenih zaključnih izpiti si bodo slušatelji pridobili poklic obločnega varilca (ozki profil).

Kot že doslej, smo tudi v letošnjem šolskem letu organizirali dopolnilno izobraževanje zaposlenih v raznovrstnih tečajih. V 6 jezikovnih tečajih in v 7 tečajih za voznike viličarjev je bilo vključenih največ delavcev iz drugih delovnih organizacij. Organizirali smo tudi dva tečaja za žerjavarje: enega za litostrojke potrebe, drugega pa za delavce po naročilu iz raznih delovnih organizacij. Redno smo izvajali seminarje iz varstva pri delu. Na novo smo uvedli tečaj za knjigovodje v naši delovni organizaciji. Skrbeli smo za izvajanje prakse litostrojskih študentov, prav tako za kupce litostrojskih proizvodov, in za izvajanje pripravniške dobe na novo zaposlenih pripravnikov.

Iz navedenega se vidi, da smo v izobraževalnem centru v prvem polletju šolskega leta 1977/78 izvajali svojo že utrjeno vzgojnoizobraževalno dejavnost. To dejavnost pa usmerjamo po obsegu in vsebini skladno s potrebami tovarne in s spremembami v tehnologiji. Velike skrajšnje litostrojke investicije narokujemo, da se moramo že sedaj pripravljati na nove vzgojnoizobraževalne programe ali na še večjo prilagoditev sedanjih novim potrebam. Vendar pa bomo pisali o nadaljnjih nalogah izobraževalnega centra v eni izmed prihodnjih številčk.

H. Premelč

Dravske elektrarne in Litostroj

V HE FALA, najstarejši elektrarni na našem delu Drave, so 26. 4. 1978 slovesno proslavili 60. obletnico obratovanja prvih štirih agregatov. Skoraj hkrati so najnovejšo dravsko elektrarno HE FORMIN prvič priključili na mrežo. S FORMINOM je zaključena veriga elektrarn na slovenskem delu Drave, to je med Dravogradom in mejo s sosednjo SR Hrvaško. Zdi se nam primerno, da ob tej priložnosti napišemo nekaj o elektrarnah na Dravi in o prispevku Litostroja k njihovu obratovanju.

FALA, GIGANT SVOJEGA CASA

To najstarejšo elektrarno na Dravi (tostran meje) je pričela graditi leta 1913 Stajerska električna družba s sedežem v Gradcu. Projekt je predvideval 7 agregatov v skupni strojnici, postavljeni v zalivu na levem bregu v podaljšanju jezua. Kaplanove turbine takrat še niso bile znane. Projekt je zahteval 7 dvojnih Francisovih turbin, vgrajenih v odprte vodne jaške (slika 1). S skupno močjo turbin okrog 42.000 KS je FALA sodila ob otvoritvi med največje hidroelektrarne na svetu.

Toenies, takratna tovarna vodnih turbin v Ljubljani, za tako velike stroje ni bila zadostno opremljena. Tudi če bi bila, bi ji očitati pomanjkanje izkušenj, saj se je bila takrat prisiljena trdo boriti celo za naročilo precej manjših turbin za HE ZAVRŠNICO. Odločil je končno švicarski kapital in prve štiri turbine je dobavil Escher Wyss iz Züricha. Tri od teh so pričele obratovati 6. maja 1918. Tem so se kasneje pridružile še štiri turbine. Zadnji dve, ki ju je izdelala tvrdka Charmilles, znatno presegata prvotne moči po projektu.

Hkrati s 60. obletnico obratovanja prvih turbin je kolektiv HE FALA slavil še eno delovno zmago: lansko leto oktobra je pričel obratovati v novem podaljšku strojnice še dodaten agregat s Kaplanovo turbino moči 15.690 kW. Takoj po vojni je turbino izdelal avstrijski Voith za HE MARI-BORSKI OTOK, vendar zaradi razburilive odisejade ni prišla v namembni kraj. Za FALO je LITOSTROJ to turbino obnovil in montiral.

Ostale falske agregate pomagamo vzdrževati. Zanje smo tudi dobavili nekaj nadomestnih gonilnikov.

STEBRSKA VRSTA NASLEDNJIH ELEKTRARN

Okupator je med vojno postavil HE DRAVOGRAD in vanjo vgradil dva agregata. Pričel je graditi še MARI-BORSKI OTOK, ki je pa ni več utegnil opremiti

in dokončati. MARI-BORSKI OTOK je zato začel obratovati šele nekaj let po osvoboditvi z dvema turbinama, izdelanima pri Voithu v Avstriji. Preden so Dravske elektrarne mogle od tam dobiti še tretjo turbino, jo je leta 1953 izdelal LITOSTROJ v sodelovanju z Voithom iz ZR Nemčije. Avstrijsko turbino pa smo pred nedavnim montirali v HE FALA za 8. agregat, kot smo že omenili.

HE DRAVOGRAD in MARI-BORSKI OTOK sta prinesla na Dravo poleg Kaplanovih turbin tudi novo vrsto elektrarn. Zanje je značilno, da agregati niso montirani v skupni strojnici, temveč so postavljeni kar v jezu, in sicer ločeno, vsak v svojem stebru, med katerimi so pretočna polja z zapornicami za odvajanje visokih voda. Zaradi take razmestitve agregatov imenujemo to vrsto hidroelektrarn stebrsko.

Stebarsko razmestitev agregatov in iste velikosti Kaplanovih turbin, kot so bile potrebne za HE MARI-BORSKI OTOK, so obdržale vse elektrarne na Dravi, zgrajene kasneje med Dravogradom in Mariborom, to je HE VUZENICA, HE VUHRED in HE OŽBALT.

Vse so opremljene s po tremi Kaplanovimi turbinami s premerom gonilnika 5,6 m. Z izjemo dveh turbin za HE VUZENICA, ki smo ju izdelali v sodelovanju z nemškim Voithom, je vse turbine z regulatorji konstruiral in izdelal LITOSTROJ samostojno.

KANALSKI ELEKTRARNI NA SREDNJI DRAVI

Pod Mariborom Drava zapuša ozko dolino in teče preko Dravskega polja. Stebarske vrste elektrarn na ravnini niso bile več primerne. Projektant je našel gospodarno rešitev s kanalsko izvedbo HE ZLATOLIČJE (delovni naslov: HE Srednja Drava I (in HE FORNI (Srednja Drava II)). Za to izvedbo je značilna postavitev strojnice izven naravne struge reke, zaradi česar priteka voda v elektrarno po dovodnem kanalu in se po odvodnem kanalu vrača v strugo.

Poleg drugačne zasnove sta elektrarni na Srednji Dravi v primerjavi z elektrarnami Zgornje Drave prinesli vrsto novosti:

- znatno višji koristni padec;
- izkoriščani pretok povečan od 411 na 450 oziroma 460 m³/s;
- v vsaki elektrarni samo dve Kaplanovi turbini znatno večje moči.

Kaplanove turbine ter regulatorje za obe navedeni elektrarni je projektiral in izdelal LITOSTROJ in sodijo med njegove največje dosežke pri teh vrstah turbin.

Posebej je treba navesti še eno novost: desaržerje za preprečevanje valovanja v kanalih ob nenadnih razbremenitvah agregatov. Te je LITOSTROJ rešil na originalen način, ki ga je patentiral v

vseh državah sveta z razvito industrijo vodnih turbin.

VZOREN INVESTITOR

Po podatkih, ki so nam na voljo, imajo Dravske elektrarne Maribor v svojem energetskem kompleksu vgrajenih skupno 545 MW. K tej moči so prispevale tudi turbine tvrdke približno 20 odst., Litostroj v sodelovanju s tujino 9% in Litostroj samostojno 71%.

Višina našega prispevka priča o zaupanju in pozitivnem odnosu investitorja do domačega proizvajalca. V resnici uvršča LITOSTROJ Dravske elektrarne Maribor med svoje najboljše in najbolj zveste kupce turbinske opreme. LITOSTROJU niso omogočile samo pridobitev izkušenj pri izdelovanju velikih Kaplanovih turbin z vso pomožno opremo, temveč tudi izdelavo prototipne in dotlej še nepoznane opreme, kakršni so desaržerji obeh kanalskih hidroelektrarn. Zaupanje investitorja je bilo poplačano z brezhibnim delovanjem vseh naprav.

Tudi z vztrajanjem pri uspešnih projektih zasnovah hidroelektrarn so Dravske elektrarne dokazale svojo globoko družbeno zavest. Na zgornji Dravi se je smel projekt razlikovati od projekta le, kolikor so to terjale terenske razlike in izkušnje, pridobljene pri prejšnji gradnji; korenitih sprememb od projekta do projekta, ki bi ceno objektov le dražile in ne izboljšale funkcionalnosti, investitor ni dovoljeval. Šele ob prehodu na Srednjo Dravo se je projektna zasnova hidroelektrarn spremenila, kar se je zaradi drugačnih terenskih pogojev moralo zgoditi. Toda uspelo izvedbo HE ZLATOLIČJE je investitor brez bistvenih sprememb zopet uporabil za HE FORMIN.

V LITOSTROJU si ničesar ne želimo bolj, kot da bi večina investitorjev naših hidroenergetskih objektov hodila po stopinjah Dravskih elektrarn. Hidroelektrarne bi bile cenejše in ob vseplošni podpori našega celotnega elektrogospodarstva bi bili uspehi LITOSTROJA lahko še večji!

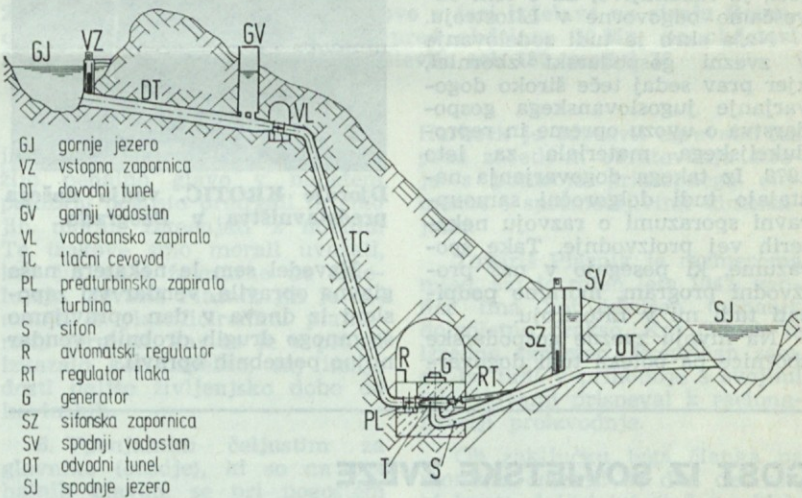
L. Solc

Gost iz Sovjetske zveze

Na naše povabilo je konec marca letos prišel na tri-dnevni obisk v Litostroj, natančneje v TOZD Institut za raziskave, razvoj in projektiranje, prof. dr. G. I. Krivčenko iz moskovske inženirske gradbene fakultete (MISI). Obisk je organizirala katedra za hidroenergetiko pri strojni fakulteti Beograd. Prof. dr. G. I. Krivčenko je priznan sovjetski strokovnjak za probleme prehodnih režimov obratovanja hidroagregatov.

V elektroenergetskem sistemu se povečuje delež termičnih elektrarn, ki porabljajo energijo fosilnih goriv ali jedrske energije. Teh elektrarn ni možno prilagajati hitrim spremembam obremenitve, oziroma je njihovo delovanje pri majhnih močeh nerentabilno. Za prilagajanje proizvodnje električne energije se uporabljajo predvsem klasične in akumulacijske hidroelektrarne. V zadnjem času je prilagodljivost hidroagregatov trenutnim potrebam po energiji še posebej pomembna. Če hočemo doseči to prilagodljivost, je potrebno natančno raziskati možnosti regulacije agregata. Na količino energije, ki jo turbina oddaja, direktno vpliva količina vode, ki teče skozi turbino. Zato naj bi bili časi zapiranja in odpiranja vseh naprav za reguliranje pretoka vode skozi turbino in varnostnih zapornih organov čim krajši. Nagle spremembe pretoka vode povzročijo prekomerno prehodno zvišanje oziroma znižanje tlaka v dovodnem in odvodnem cevovodu. To je pojav hidravličnega

udara. Treba je poiskati kompromis med hitrostjo regulacije in iz tega sledečimi spremembami tlakov in cevovodih. Problemi regulacije in hidravličnega udara sestavljajo problematiko prehodnih režimov obratovanja hidroagregatov. Analiza prehodnih režimov obratovanja je pomembna že pri projektiranju hidroelektrarne zaradi pravilnega dimenzioniranja cevovodov, turbin in ostale hidromehanske opreme. V TZ Litostroj posvečamo raziskavam prehodnih režimov obratovanja hidroagregatov veliko pozornost.

Prof. dr. G. I. Krivčenko poznajo naši strokovnjaki predvsem po njegovih člankih, razpravah

V Beogradu je predaval o problemih regulacije hidroenergetskih agregatov s turbinami Kaplanovega in Francisovega tipa. Predavanje je bilo zelo obsežno, saj je trajalo dva dni. Problematika je bila obravnavana zelo široko. Prikazani so bili tudi nekateri novi pogledi na regulacijo turbin in nove ugotovitve glede preračunavanja vodnega udara.

V TZ Litostroj smo se odločili pripraviti razgovor, na katerem bi se naši in povabljeni strokovnjaki lahko pogovorili s prof. dr. G. I. Krivčenko o konkretnih problemih s področja prehodnih režimov obratovanja hidroagregatov, ki jih srečujejo pri svojem

(Nadaljevanje na 6. strani)

SLAVJE NA HE FALA

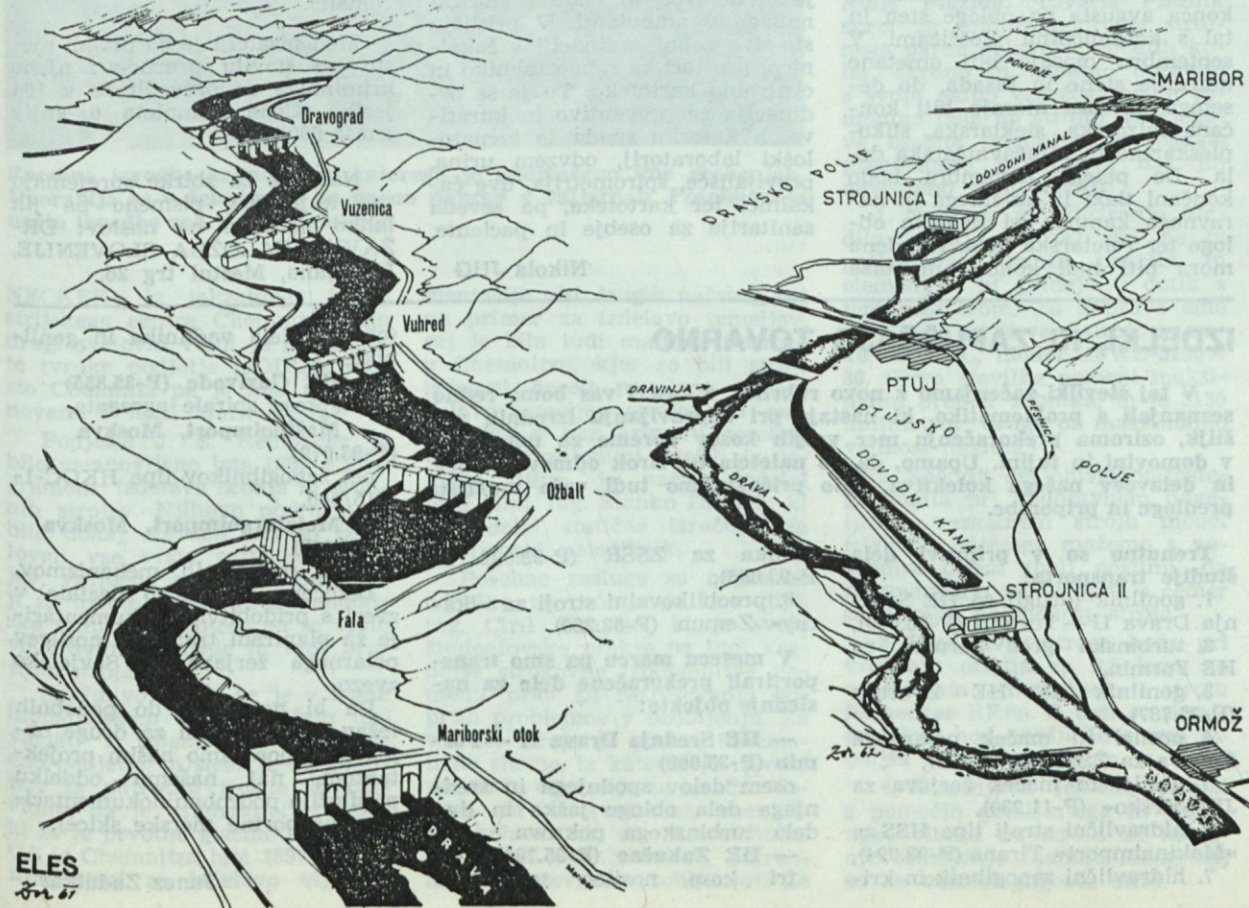
26. aprila so Dravske elektrarne proslavljale 60-letnico obratovanja hidroelektrarne Fala, združeno z začetkom rednega obratovanja osmega agregata.

Na slavnostno okrašenem dvorišču elektrarne, kjer so se zbrali povabljeni gostje, predstavniki podjetij — izvajalcev in sodelavcev elektrarne, je navzoče pozdravil vodja elektrarne, tovariš Bruno Zupančič. V krajšem govoru je nanizal najzanimivejše dogodke iz zgodovine tega energetskega objekta.

Po prisrčnem kulturnem programu učencev osnovne šole Selnica, sta spregovorila še podpredsednik IS SRS, inž. Rode in predsednik EGS, inž. Janez Strniša, nakar je sledilo slavnostno puščanje osmega agregata v obratovanje.

Ob tej priložnosti so Dravske elektrarne Maribor izročile izvajalcem lične spominske diplome.

ETO

PREDSTAVLJAMO VAM:

Predstavništvo Beograd

Ze veliko let imamo v okviru naše TOZD Prodaja predstavništvo Titovih zavodov Litostroj v Beogradu. Da bi bolje spoznali delo naših tamkajšnjih sodelavcev, smo jih ob priliki obiskali in se pogovorili z njimi.

Izvedeli smo, kaj delajo, kako živijo, kakšni problemi jih tarejo in kakšno povezavo si želijo z nami. Pogovore bomo objavili v nekaj nadaljevanjih v našem glasniku.

Danes predstavljamo vodjo predstavništva tovariša Đorđe KROTIĆA, dipl. pravnika, ki je v predstavništvu zaposlen že od leta 1961. Od 1973. leta tudi vodi predstavništvo, zato nam je kot prvi z veseljem odgovoril na nekaj vprašanj.

Tovariš Krotić, vi že vrsto let vodite naše predstavništvo tu v Beogradu, zato vas prosim, da nam poveste, kakšno funkcijo in vlogo ima predstavništvo za TOZD Prodaja oziroma za delovno organizacijo kot celoto?

Naše predstavništvo v Beogradu je vsesplošnega pomena. Predvsem predstavljamo in zastopamo ne samo TOZD Prodaja, pač pa Litostroj kot celoto v vseh poslovnih komercialnih zadevah. Kot vemo, je v Beogradu sedež vseh zveznih oblastvenih organov in družbenopolitičnih organizacij, ki nenehno sprejemajo pomembne odločitve.

Naša dolžnost je, da tekoče spremljamo vsa ta dogajanja in kolikor so sprejete odločitve ali novi zakoni, ki posegajo v našo poslovno ali samoupravno politiko, za nas pomembni ali obvezujoči, je razumljivo, da o tem obveščamo odgovorne v Litostroju.

Naša skrb je tudi sodelovanje v zvezni gospodarski zbornici, kjer prav sedaj teče široko dogovarjanje jugoslovanskega gospodarstva o uvozu opreme in reprodukcijskega materiala za leto 1978. Iz takega dogovarjanja nastajajo tudi dolgoročni samoupravnih sporazumi o razvoju nekaterih vej proizvodnje. Take sporazume, ki posegajo v naš proizvodni program, moramo podpisati tudi mi v Litostroju.

Na nivoju zvezne gospodarske zbornice pa poteka tudi dogovar-

janje o deviznih kvotah za razne uvozne režime med proizvajalci in potrošniki opreme, ki jo proizvajamo tudi mi.

V predstavništvu seveda največ energije usmerjamo v reklamo naših proizvodov za čim boljše uveljavitev na domačem in tujem trgu. Tako deloma tudi raziskujemo nekatera, za nas zanimiva tržišča in pomagamo našim komercialistom pri kompletiranju in posredovanju ponudb.

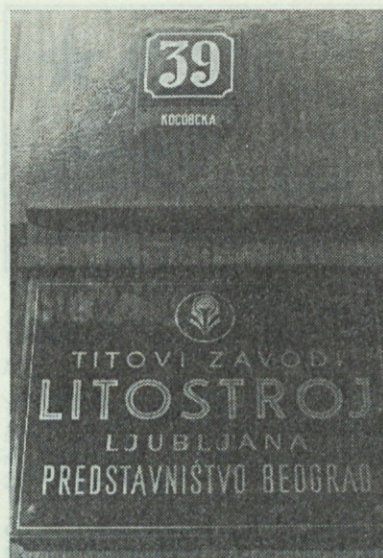
Nekaj naših prizadevanj je usmerjenih tudi naši TOZD Nabava pri nabavi raznih materialov surovin in kooperaciji. Tudi TOZD IRRP večkrat pomagamo pri zbiranju podatkov za izdelave projektov ponudb itd.

Beograd pa je kot glavno mesto tudi poln predstavništev in zastopstev, tujih in domačih, s katerimi imamo poslovne in druge stike.

Đorđe KROTIĆ, vodja našega predstavništva v Beogradu

Navedel sem le nekatera naša glavna opravila, vendar vsi zaposleni iz dneva v dan opravljamo še mnogo drugih drobnih, vendar nujno potrebnih opravil.

Delo, ki ga opravljamo, je za mene in za vse druge tu odgovorno in potrebno za Litostroj kot celoto, kar opravičuje obstoj predstavništva.

Ali menite, da ste zadosti obveščeni in povezani z matično delovno organizacijo v Ljubljani?

Moje mnenje je, da poslovno nismo zadosti in ažurno povezani z vsemi dogajanjem v delovni organizaciji, kar je velika pomanjkljivost, zato bo potrebno še veliko organizacijskih posegov za hitrejšo zbiranje podatkov in drugih poslovnih opravil ter izmenjava teh v obe smeri.

Na samoupravnem področju je v zadnjem času nekoliko bolje, ker je naša sodelavka Stojanka Janković članica delavskega sveta TOZD Prodaja. Z dopisovanjem in udeležbo na nekaterih važnih sestankih DS TOZD v Ljubljani je

nekako vzpostavljena dobra vez. V obliki samoupravne delovne skupine, ki jo tvorimo mi vsi tu zaposleni, pa običajno do vseh gradiv, ki nam jih pošljete, zavzamemo svoja stališča. Ta vam potem pošljemo ali pa jih prenese tovarišica Jankovićeva. Povezanost na področju delovanja družbenopolitičnih organizacij je bolj skromna. Čeprav imamo dva člana ZK, nikakor tudi sami ne moremo družbenopolitično zaživeti. Tu je potrebna večja pomoč in povezava s celotno delovno organizacijo. S področja dela družbenopolitičnih organizacij pa ne prejemamo niti zapisnikov sindikata, mladine in drugih, kar nas brez dvoma bolj razdvaja kot veže.

Ali želite kaj posebnega povedati za naš časopis?

Veseli me, da ste se v uredništvu časopisa domislili, da nas delavce in predstavništvo predstavite celotnemu kolektivu. Tega so veseli tudi moji sodelavci, saj bomo tako skupno vzpostavili trdnije vsestranske vezi, ki bodo prispevale k boljšemu funkcioniranju predstavništva, TOZD Prodaja in delovne organizacije kot celote, kar je naš skupen cilj.

S tovarišem Krotićem sva se še dolgo pogovarjala o življenju in delu tega majhnega dela našega kolektiva. In nehoti sem dobil vtis, da je predstavništvo kot majhna ladja daleč od matične luke, ki mora biti organizirana tako, da ima vse pogoje za življenje in delovanje. Potrebno bo le utrditi in pospešiti vsestranske medsebojne informacije, kar bo prav gotovo še izboljšalo poslovne in druge rezultate.

(Nadaljevanje)
K. G.

Kako potekajo dela pri ambulanti

Do prvega maja je bila klet zgrajena do plošče. Od prvega do trinajstega maja so betonirali stene zaklonišča in prvo ploščo nad kletjo. Plošča zaklonišča bo končana do prvega junija, prav tako tudi temelji pritličja. Istočasno kot temelje bodo začeli graditi tudi nosilne stene in stebre pritličja. V juniju bo objekt pod streho, končana bo kanalizacija v kletnih prostorih, po desetem juniju pa bodo predvidoma začeli še tlakovati prostore.

V juliju bodo najprej opravili gradbena dela na strehi, istočasno pa bodo potekala še dela pri kanalizaciji v pritličju, gradili bodo predelne stene ter vzdali okna in vrata. Temu bodo sledila v drugi polovici julija krovski in kleparski dela. Proti koncu julija bodo ometali notranje stene, napeljali elektriko, vodovod in centralno kurjavo. Vse to mora biti končano do petega septembra, do konca avgusta pa obloge sten in tal s keramičnimi ploščicami. V septembru morajo biti ometane notranje stene in fasada, do desetega oktobra morajo biti končana mizarska, steklarska, slikopleskarska in ključavničarska dela. Do petega novembra bodo končani tlaki iz umetnega in naravnega kamna, vsi tlaki in obloge ter roletarska dela. Izvedena mora biti tudi končna montaža

elektrike, vodovodne napeljave, centralne kurjave in ventilacije. Istočasno morajo biti končana dela pri zunanji ureditvi okolice ambulate. Od petega do trinajstega novembra je predvideno čiščenje objekta. Trinajstega novembra naj bi izvajalec predal ambulanto v uporabo, čeprav se lahko izgradnja zaradi objektivnih težav (slabo vreme, pomanjkanje materiala itd.) lahko zavleče, vseeno upamo, da jo bomo predali v uporabo ob dnevu republike, 29. novembru.

V lokacijski odločbi pa je postavljen pogoj, da se uporabno dovoljenje ne izda, dokler se ne poruši baraka zunanje montaže, zato bi bilo prav, da v naši delovni organizaciji uredimo tudi to vprašanje.

In kakšna bo naša ambulanta?

V kleti je zaklonišče za osebe in delavce, ki bodo v slučaju napada v ambulanti. V pritličju sta dve zobni ordinaciji s čakalnico, prostori za zobno tehniko in centralno kartoteko. Tu je še ordinacija za preventivo in kurativno, h katerim spada še hematološki laboratorij, odvzem urina, previjališče, spirometrija, dve čakalnici ter kartoteka, pa seveda sanitarije za osebe in paciente.

Nikola JUG

IZDELKI, KI ZAPUŠČAJO TOVARNO

V tej številki začnemo z novo rubriko, v kateri vas bomo redno seznanjali s problematiko, ki nastaja pri odpravljanju izrednih pošilk, oziroma prekoračenju mer večjih kosov opreme za naročnike v domovini in tujini. Upamo, da bo naletela na širok odmev bralcev in delavcev našega kolektiva, zato pričakujemo tudi vaša mnenja, predloge in pripombe.

Trenutno so v pripravi dela študije transporta:

1. gonilnik (drugi) za HE Srednja Drava II — Formin (P-35.600),
2. turbinska gred (druga) za HE Formin,
3. gonilnik za HE Zvornik (P-35.787),
4. nosilci in maček polarnega žerjava za ZSSR (P-92.123),
5. nosilci in maček žerjava za JE »Krško« (P-11.230),
6. hidravlični stroji tipa HSS za »Makinainport« Tirana (P-93.094),
7. hidravlični zapogibnik in kri-

vilnika za ZSSR (P-93.092 in P-93.093),

8. preoblikovalni stroji za »Ikarus« Zemun (P-62.220).

V mesecu marcu pa smo transportirali prekoračene dele za naslednje objekte:

— HE Srednja Drava II — Formin (P-35.600)

osem delov spodnjega in srednjega dela obloge jaška in dva dela turbinskega pokrova.

— HE Zakučac (P-35.700) tri kose nosilca segmentov

Državna založba Slovenije vam nudi

Iz pestrega programa DZS bi vas radi opozorili na nekaj izjemnih knjižnih izdaj, ki jih pripravljamo in ki vas bodo nedvomno pritegnile. Na prvem mestu naj omenimo **IZBRANA DELA LEVA N. TOLSTOJA** v 12 knjigah, s katerimi bo DZS počastila 150-letnico rojstva velikane ruske in svetovne književnosti (1820—1910). To bo doslej najboljša, najpopolnejša in najbolj smotrno urejena slovenska izdaja Tolstojevega dela. Kritični izbor je zasnoval akademik dr. Bratko Kreft. Vseh 12 knjig bo izšlo v letu 1978 do obletnice pisateljevega rojstva, in sicer v treh zaporednih serijah po štiri knjige. Cena celotne zbirke 12 knjig znaša 2200 din. Založba nudi možnost obročnega odplačevanja v 22 mesečnih obrokih po 100 din.

V okviru zbirke **BIOGRAFIJE** (v lanskem letniku so izšle 3 biografije v 4 knjigah biografija Edvarda Čalića o ROALDU AMUNDSENU, POSLEDNJEM VIKINGU, avtobiografija čilskega pesnika in Nobelovega nagrajenca Pabla Nerude pod naslovom PRIZNAM, DA SEM ŽIVEL I-II in avtobiografija jugoslovanskega elektrotehnikarja Mihajla Pupina z zgovornim naslovom OD PASTIRJA DO IZUMITELJA. Cena kompleta 3 biografij v 4 knjigah je 800 din.) Letos bodo izšle 4 knjige. Kot prvo bomo dobili znamenito avtobiografsko delo švedskega zdravnika Axela Muntheja SAN MICHELE, izpoved o ljudeh in živalih, o sreči in nesreči, o boleznih, o življenju. Poleg tega bo izšla še »arheološka biografija« o RAMZESU VELIKEM izpod peresa Philippa Vandenberg, roman Pierra La Mura o MONI LISI, o lepi Florentinki, ki je pozirala Leonardu da Vinciju za njegovo znamenito sliko, in knjiga MUSSOLINJEVIH ŠESTSTO DNI, ki jo je napisal znani angleški zgodovinar F. W. Deakin, ki ga poznamo po delu Gora trdnjava (DZS). Prednaročniška cena za komplet 4 knjig znaša 800 din.

Naj omenimo še letošnji izbor romanov AGATHE CRISTIE, ki vsebuje 6 novih naslovov vznemirljivega branja: HERKULOVA DELA, ODHOD OB 4.50, EVANS VE VSE, POSLEDNJA SLIKA, NIČ NI TAKO SKRITO, MORILKA MED GOLOBIČKAMI. Agatha Christie je pojem v svetu detektivskega in kriminalnega romana.

Med pisatelji je na prvem mestu po številu prevodov: njene kriminalke so prevedli že v 104 jezike. Cena kompleta 6 knjig znaša 900 din.

Naročila za zbirke sprejemajo vse knjigarne, pisarno pa jih lahko naročite na naslov: DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE, Ljubljana, Mestni trg 26.

GOST IZ SOVJETSKE ZVEZE

(Nadaljevanje s 5. strani)

delu. Vprašanja, ki naj bi predstavljala osnovo razgovoru, smo sestavili v našem biroju za znanstvene raziskave in v oddelku za projektiranje avtomatske regulacije hidroelektrarn in jih dali prof. dr. G. I. Krivčenko naprej. Vprašanje je bilo skupaj šestnajst in so zajemala naslednja področja: fizikalne osnove in metode preračunavanja hidravličnega udara, teorija vodnih turbin, regulacija hidroagregatov, meritve prehodnih režimov na terenu.

V petek, 31. marca je razgovor prisostvovalo 46 strokovnjakov — od tega 19 Litostrojčanov. Prišli so povabljeni iz Inštituta za turbinske stroje, Vodogradbenega laboratorija ljubljanske fakultete za strojništvo in gradbene fakultete, Elektrogospodarstva Slovenije, Elektro inštituta Milana Vidmarja iz Beograda pa iz ZRP, JUGEL ter iz strojne fakultete, pa še iz nekaterih hidroelektrarn. Profesor Krivčenko je na vsa vprašanja izčrpnost odgovoril in jih tudi ilustriral s primeri iz prakse v Sovjetski zvezi.

Razgovor je bil simultano prevajan. Na njegovo željo so nekateri litostrojski strokovnjaki okvirno opisali naše dosežke pri raziskavah hidravličnega udara in regulacije pri hidroagregatih. Tudi več povablencev je aktivno sodelovalo v diskusiji. Razgovor je trajal štiri ure in pol. Na koncu je prof. dr. G. I. Krivčenko izrazil svoje zadovoljstvo ob tako velikem zanimanju za problematiko prehodnih režimov obra-

товanja hidroelektrarn. Iz postavljenih vprašanj je razbral, da naši strokovnjaki temeljito poznajo teorijo in prakso hidravličnega udara in regulacije. Visoko je ocenil tudi stanje raziskav v TZ Litostroj.

Prof. dr. G. I. Krivčenko se je zelo zanimal za regulator tlaka. Regulator tlaka je naprava, ki omogoči takojšnje zaprtje turbine tako, da vodo preusmeri v izpust. Tako se doseže večjo prilagodljivost in varnost hidroagregata. Naj omenimo, da sta dve različni litostrojski konstrukciji regulatorja tlaka patentirani tudi v Sovjetski zvezi. Profesorja Krivčenkova smo peljali na ogled HE Zlatoličje na Dravi. To je ena izmed mnogih hidroelektrarn, ki je opremljena z regulatorjem tlaka. Na elektrarni smo demonstrirali delovanje regulatorja tlaka v prehodnem režimu obratovanja. V spominsko knjigo hidroelektrarne je prof. Krivčenko napisal zelo pohvalne besede.

Obisk prof. dr. G. I. Krivčenkova je bil za nas zelo koristen.

Izmenjali smo izkušnje, kar nam bo koristilo pri nadaljnjih raziskavah. Na razgovoru so bili prisotni povabljeni strokovnjaki, ki mnogokrat sodelujejo pri odločanju o naši sposobnosti za izdelavo turbinske opreme domačih hidroelektrarn. Zopet so se lahko prepričali o suverenosti TZ Litostroj tudi na področju gradnje najbolj kompliciranih agregatov, in da je za domače investicije nepotrebno iskati tuje dobavitelje.

Jurij Falašek

(ohišje), dela vodilnika in gonilnika,

— HE Gazivode (P-35.855)

dva kosa spirale agregata,

— Mašinoimport, Moskva

(P-93.079)

pet zapogibnikov tipa HKOC-1-

-315/600,

— Metalurgoimport, Moskva

(P-94.162)

osem podajalnih mehanizmov.

Določene težave so nastale v zvezi s pridobitvijo dokumentacije za planirani transport nosilcev

polarnega žerjava za Sovjetsko zvezo.

Da bi ne prišlo do podobnih težav pri odpravah za druge objekte, priporočamo našim projektantom, naj našemu oddelku predložijo podrobno dokumentacijo (transportne merske skice).

Janez Zadnikar

Novi stroji — boljša tehnologija

(5. nadaljevanje)

Zobato kolo je v zgodovini tehnike zavzelo pomembno mesto. Povsod, kjer naj krožno gibanje posreduje pri konstantnem prenosu z najugodnejšim faktorjem izkoristka, se srečamo z zobniki. In če pri tem uporabimo abecedo: med črkami A (npr. avtopralnica) in Z (npr. žičnica) se zvrsti množica industrijskih proizvodov, v katerih so vgrajena zobata kolesa.

Izdelava zobnikov zavzema danes važno mesto v tehniki obdelave. Vedno večja uporaba zobnikov v industriji zahteva vse hitrejšo in točnejšo izdelavo. Medtem, ko so splošne izdelovalne tehnike na klasičnih — univerzalnih strojih, jih danes izdelujejo na specialnih in avtomatskih napravah.

Litostroj se je že v samem začetku lastne izgradnje z največjo resnostjo posvetil izdelavi zobatih koles. V poglavju »Proizvodne možnosti Litostroja« je že leta 1949 objavljeno v knjigi podjetja med ostalimi tole:

— Izdelava cilindričnih zobnikov do premera 1800 mm in max. modula 20,

— izdelava koničnih zobatih koles do premera 1400 mm in max. modula 25.

Iz naročila republike Slovenije v letu 1947 pri švicarski tvrdki Maag iz Züricha (Švica) sta fakulteta za strojništvo Univerze v Ljubljani in Litostroj prejela prve stroje za izdelavo zobnikov. Z modeli SH-45, SH-75 in SH-180 smo stopili v proizvodnjo zobnikov do premera 1800 mm.

Za konične — stožčaste zobnike pa smo iz pomoči UNRRA dobili stroj GLEASON model 60".

Izdelava velikih in težkih reduktorjev je bila močno odvisna od treh reparacijskih strojev, izdelek predvojne tvrdke »REI-

koles s pomočjo polžastega rezkarja.

Oglejmo si nekoliko natančneje te stroje:

1. Model RF-8a za največji premer zobnika 4000 mm in max. modula 30. Izdelan je bil leta 1930.

2. Model RWF-2 za največji premer zobnika 1000 mm in max. modula 16. Izdelan je bil leta 1935.

3. Model RF-7a za največji premer zobnika 3000 mm in max. modula 30. Izdelan je bil leta 1935.

Stroja navedena pod točko 2 in 3 smo lokacijsko vezali kot dvojico, saj je model RWF-2a grajen v vodoravni izvedbi in je v osnovi namenjen izdelavi pastorkov, to je zobnikov z gredjo, ki je po navadi dokaj dolga. Ta stroj omogoča, da obdelujemo pastorko, ki imajo maksimalni premer 1000 mm in dolžino gredi do 2250 mm. Model RF-7a pa je grajen za zobate vence, ki jih poimenujemo tudi kot čelno zobata kolesa.

Zanimiva je zgodovina prvega stroja, ki ga jugoslovanska reparacijska komisija ni dodelila Litostroju, pač pa Jugoturbini iz Karlovca. Takrat smo imeli z Jugoturbino veliko stikov pa tudi izredno razumevajoče odnose in smo izvedli naslednjo zamenjavo.

Litostroj je dal Jugoturbini prav tako iz reparacije dodeljeni portalni rezkalni stroj znamke Kölmann, v zamenjavo pa smo od njih dobili prej omenjeni stroj model RF-8a. Ta zamenjava se je šele v kasnejših letih izkazala za nas kot izredno pomembna, o čemer bomo spregovorili kasneje.

Prej omenjeni reparacijski stroji Reinecker so bili demontirani v dokaj porušeni tovarnah, poškodovanih od letalskih napadov v 2. svetovni vojni. S stroji nismo dobili niti tehnične doku-

od leta 1949 dalje so nas mnoge železarne, ki imajo v svojih pogonih tudi valjarne, prosile za izdelavo grebenjakov, izredno pomembnih elementov pri pogonih njihovih naprav. To so bile železarne z Jesenic, Zenice, Siska in Smedereva.

Pri izdelavi grebenjakov pa je izredno važno tako imenovano preusmerjevalno predležje, ko levi spirali sledi desna brez kakršne koli prekinitve zoba, kar bi sicer močno zmanjšalo prenosno moč grebenjaka. Dokumentacijo preusmerjevalnega predležja, katerega smo izdelali v tovarni in prigradili k stroju, je izdelal tovariš Pisanski. Za izdelavo grebenjakov lahko namesto običajnih modularnih rezkarjev uporabimo namensko orodje, ki ga imenujemo prstni rezkar. Vendar pa tega orodja ni možno vgraditi v konvencionalni suport, pač pa moramo posebej izdelati suport za prstni rezkar. Prstni rezkar je izdelek naše orodjarne. Tehnika kaljenja orodja, ki naj ima Rc 65 je pri tem dokaj zahtevna.

Omenili smo že, da je bila zamenjava strojev med Jugoturbino in Litostrojem velikega pomena, da smo dobili v naš strojni park tedaj pa tudi še danes največji stroj za ozobljenje z zmogljivostjo do 4000 mm premera.

V letu 1973 pa smo ta stroj rekonstruirali in s predelavo dosegli povečanje delovne sposobnosti za zobnike do 7200 mm premera. Ta predelava stroja je bila potrebna po sklenitvi pogodbe s cementarno Anhovo, da jim izdelamo novo mlinico cementa velikih zmogljivosti, kakršnih do takrat še nismo delali.

Za predelavo stroja je bila na predlog razvojnih tehnologov predvidena varianta z vgraditvijo vmesnega vložka v dožini 1200 mm, kar znaša na premeru 2400 mm. Ta varianta je bila najcenejša, praktično pa je potrdila uspešnost rešitve. Pri tej predelavi so sodelovali konstruktorji IVET, praktično delo pa je bilo zaupano skupini tovariša Plaznika iz strojnega oddelka. To delo je bilo opravljeno v predvidenem roku, vendar pa moramo pri tem omeniti še vsa druga vzporedna dela, ki jih je ta rekonstrukcija narekovala, saj predstavljajo večji delež, kot pa samo podaljšanje podstavka — postelje stojala.

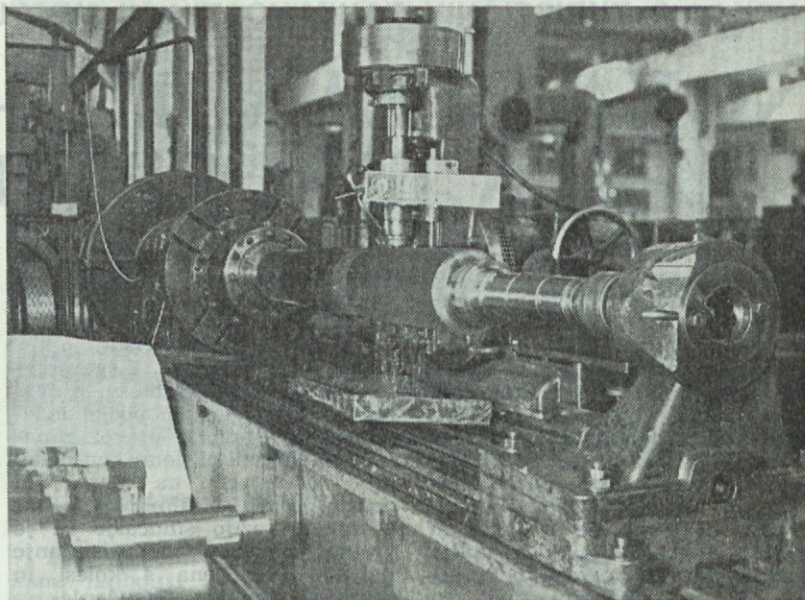
Ob tem se je izkazalo, kaj pomeni osebno angažiranje neposrednih izvajalcev, pri čemer ima izredne zasluge ravno skupinovodja strojne delavnice tovariš Alojz Plaznik. Tovariš Plaznik skrbi za celotno področje strojnega parka delavnice zobatih koles, skrbno in uspešno opravlja s svojo ekipo vzdrževalna in remontna dela na strojih. Iz njegove osebnosti in iniciative so nastale prenekatere izboljšave; naj jih navedemo samo nekaj:

1. Naprava za filtriranje hladilnega olja, da ostružki ne bi poškodovali drsnih površin in elementov, ki pridejo v dotik s tem sredstvom. To napravo smo montirali pri novem stroju znamke MODUL, model ZFWZ-3150 X 30. (Prva številka pomeni maksimalni premer zobnika, to je 3150 milimetrov, druga pa maksimalno velikost modula.)

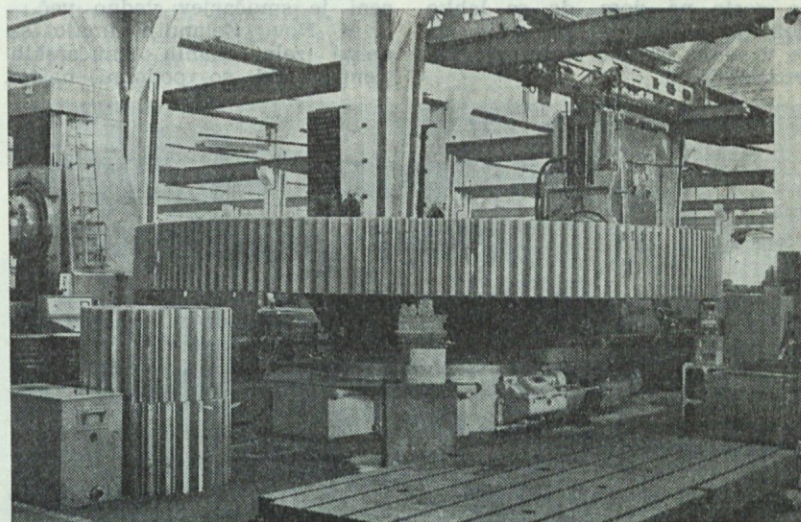
2. Spodnji del ohišja polžastega gonila pri vodoravnem odvalilnem rezkalnem stroju model RWF 2a, katerega mažemo s posebnim oljem (bolj gostim), da se zmanjšajo mrtvi hodi, s čimer se poveča natančnost stroja.

3. Predelava hitrega hoda pri vračanju orodja za 3,5 krat na odvalilnem rezkalnem stroju Reinecker RF 8a. S tem se skrajša jalovi hod orodja in s tem izboljša izkoristek stroja.

4. Zamenjava jeklene vzmeti s pomočjo gumijastega in jeklenega vložka na stroju za notranje ozobljenje znamke Maag, saj so se vzmeti pogosto strle.

Stroj za izdelavo zobatih koles v vodoravni legi. Zobati valj v fazi izdelave na stroju Reinecker model RWF-2, kakršne uporablja papirna industrija pri proizvodnji valovite lepenke za embalažo

Zobati venec za cementarno Anhovo v fazi izdelave na stroju Reinecker model RF 8a. Teža kolesa pred obdelavo 30 Mp, po obdelavi 26 Mp, premer zobnika 6600 mm, število zob 180, modul 36

5. Pri Maagovih pehalnih strojih so se jekleni trakovi, ki držijo pehalno glavo v napetem položaju pogosto pretrgali in smo jih morali zamenjati z novimi. Te trakove smo morali uvažati, ker jih naše železarne ne izdelujejo. Tovariš Plaznik jih je zamenjal s plastificiranimi platnemi jermeni, kar se je v praksi izkazalo kot uspešno, saj imajo dosti daljšo življenjsko dobo od kovinskih.

6. Vpenjalnim čeljustim za glavnike (orodje), ki so na pehalnih glavah, se pri pogostem pritegovanju poškodujejo navoji in tako postanejo neuporabne. Doma izdelane čeljusti so bile slabe, zato smo jih kot rezervne dele kupovali pri dobavitelju strojev, za kar smo porabili dragocene devize. Tovariš Plaznik pa je dal poškodovani navoj izstružiti in v izvrtino vložiti dve jekleni puši. Nanju je vrezal navoj in izdelal zatezni vijak. S tem je dosežen prihranek pri nakupu nadomestnih delov v Švici, saj se tako življenjska doba čeljusti občutno podaljša.

7. Pri stroju za izdelavo stožčastih koles znamke Heidenreich

Harbeck je odpravil ogrevalni čas pred začetkom obratovanja stroja s pomočjo priklonnega elementa s spremenljivimi dimenzijami.

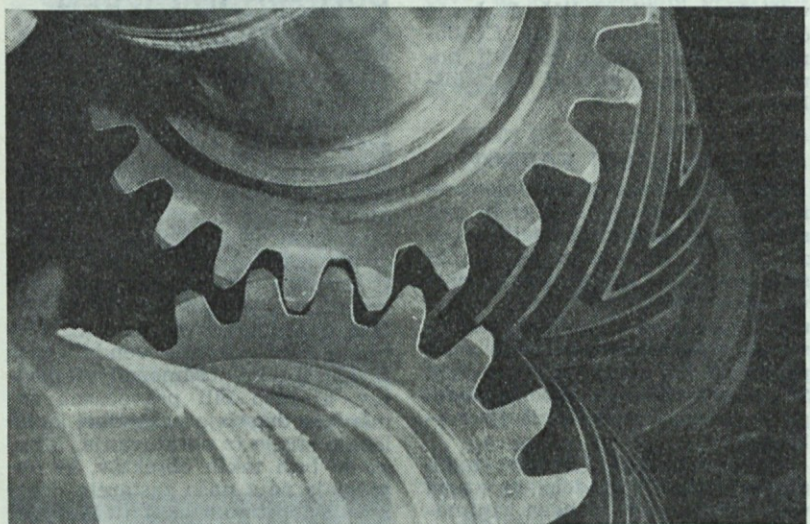
Tovariš Plaznik je razmeroma mlad, saj je rojen leta 1942, vendar ima kot izkušen mehanik dolgoletno prakso. Kot človek je izredno skromen. Prepričan sem, da bo tudi v prihodnje s svojimi izboljšavami prispeval k racionalizaciji proizvodnje.

Ob zaključku tega članka pa moramo omeniti še dva delavca, ki imata dolgoletni staž v oddelku ozobljenja, in sicer: delovodjo tovariša Martina Seničarja, zaposlenega v Litostroju od 2. maja 1947, v delavnici ozobljenja pa dela od novembra 1950.

Drugi je Franc Laznik, rezkalec, v Litostroju je od aprila leta 1953, zaposlen pa je kot posluževalec odvalilnih rezkalnih strojev. S svojim zvestim in poštenim delom sta prispevala svoj delež k ugledu in veljavi naše delavnice za izdelavo zobatih koles.

(se nadaljuje)

A. Levstek

Posebna izvedba zobnika, za katerega je udomačeno ime grebenjak. Uporablja se v železarnah za pogon naprav v valjarnah. Posebnost je način izvedbe zob v obliki puščice

NECKER« iz takratnega industrijskega centra Chemnitz. (Po drugi svetovni vojni je naslednik te tvrdke podjetje MODUL, mesto Chemnitz pa je bilo preimenovalo v Karl Marx Stadt.)

Podjetje J. E. Reinecker je bilo ustanovljeno leta 1859 s programom: izdelava orodja in orodnih strojev. Njihovo področje je bilo dokaj obsežno, saj so izdelovali vse vrste rezkalnih strojev, vključno s specialnimi stroji za lokomotivsko in avtomobilsko industrijo, potem pa še vrsto vodoravnih stružnic in tudi brusilne stroje.

Zanimivo je, da se je v istem industrijskem centru začelo ukvarjati z izdelavo zobnikov še eno podjetje, in sicer R. M. Pfanter. Iz patentne listine je razvidno, da je ustanovitelj tvrdil, ki se je prvotno glasila TKALNICA iz Chemnitz leta 1897 patentiral stroj za izdelavo vijčnih

mentacije niti drugih načrtov, kot na primer za izdelavo temeljev, saj je bila tudi matična tovarna v Chemnitzu, kjer so bili stroji izdelani, docela porušena. Za izdelavo temeljev strojev, ki morajo biti v tem primeru posebne vrste z vgrajenimi profili iz jeklene litine, je načrte izdelal prof. dipl. ing. Stanko Dimnik, ki je izdelal statične izračune za ljubljanski nebotičnik.

Posebne zasluge za napredek oddelka za ozobljenje ima dipl. ing. Ciril Pisanski, ki je svoje študentske prakse pa tudi kasnejše strokovne izpopolnitve namenil prav za razreševanje odprtih problemov v ozobljenju. Za vse tri stroje je posnel kinematične sheme, iz katerih je izvedel računske operacije za izračun delitve in za ustrezna menjalna kolesa ter za diferencialno predležje (za nastavitve, potrebne pri poševnem ozobljenju). Že

TEKMOVANJE LIVARJEV

22. 5. 1978 je potekalo I. interno tekmovanje livarjev TOZD PUM v prostorih livarne sive litine. Sodelovalo je 19 livarjev iz livarn sive in jeklene litine, ki so se pomerili v teoretičnem in praktičnem delu tekmovanja.

V teoretičnem delu, ki je obsegalo 15 vprašanj iz stroke, 10 vprašanj iz poznavanja varstva pri delu in 5 vprašanj iz področja samoupravljanja so tekmovalci dokazali, da so se lotili tekmovanja z vso resnostjo, saj so nekateri uspešno končali test že v kratkem času.

Praktični del tekmovanja, je potekal v pravem tekmovalnem vzdušju, manjkalo ni ne treme ne gledalcev. Komisije so ocenile čas in izdelavo form in dale končno oceno ulitkov.

Prvih šest mest so osvojili naslednji livarji: Miro Pirc, Jozo Tomič, Stojan Despot, Franc Grbec, Jovo Majkić in Karel Saje, ki nas bodo zastopali na republiškem tekmovanju livarjev, ki bo od 15. do 17. junija v Litostroju.

Mira Šček

NEKAJ O TURISTIČNIH ZANIMIVOSTIH IN MESTU TWIZEL

NOVA ZELANDIJA — DEŽELA TAM SPODAJ

Mesto Twizel bi težko opisali tako, da bi si ga lahko predstavljali takega kot je v resnici. Sama enoličnost, saj je vse zgrajeno po enem kopitu. Tudi ulice in hiše so no prvi pogled enake. Razlikujejo se bolj po tem, kdo ima lepše urejen vrt. V glavnem lesene hišice so razvrščene na veliki površini, kjer je vse preveč asfalta. Lesene hišice pa so značilne za vso Novo Zelandijo. Nič nenavadnega ni, če srečate na cesti policijski avto, ki ustavlja promet zaradi prevoza cele hiše. Čeprav starejših ljudi tu skoraj ni tudi ni skoraj nobenega življenja. Veliko je mlajših družin, vendar večinoma ostaja doma. Značilno je, da posebno priseljenci zelo radi povabijo goste na dom, da se lahko zblizajo, precej let pa mine, da te v svojo sredino sprejmejo Novozelandčani.

Na ledenikih Tasman, Fox, Franc Jožef in še nekaterih lahko smučate celo leto. Letališče Mt. Cook so odprli že leta 1954, na njem pa lahko pristajajo tudi trimotorna letala. Lega letališča je zelo prikladna za prevoze smučarjev na pobočja ledenika. Trdijo, da je prevoz z malimi 6 sedežnimi letali na ledenike edinstven na svetu in morda je res. Majhna letala, kar v koloni vozijo smučarje če je vreme primerno, za pristajanje pa so opremljena s kolesi in snežnimi smučmi. Smučanje na tako visokih ledenikih je res nekaj posebnega, vendar za množično smučanje najbrž ne prihaja v poštev. Kljub temu, da smučanje na ledenikih ni poceni je smučarjev vedno več.

V Novi Zelandiji imajo še nekaj zelo znanih smučarskih centrov, ki so podobni našim.

majo možnosti potovati, hranijo denar za potovanje, potem ko se bodo upokojili. Nekoliko večje možnosti ima mladina, posebno tisti, ki študirajo na višjih šolah.

Po videzu se mladi ne razlikujejo dosti od naše mladine, imajo le nekoliko daljše lase, ob tem pa še brade.

Del Maorov, ki dela na gradbiščih v Twizlu, pa ima košate lase in še za eno stopnjo bujnejše od ostalih. Čokata postava in temni bujni lasje so značilni za večino Maorov.

Pohvaliti pa moramo njihove delovne navade. Vsak opravlja svoje delo tako, da še nistem imel prilike videti kakšne stroške kontrole oziroma priganjanja k delu. Po delu pa sta glavna zabava pivo in biljard. V klubu lahko presedite ves večer ob televiziji toda zaman čakate obširnejših novic. Neke vrste dnevnik v večernih urah se navadno začne s kakšno pomembno konjsko dirko ali tekmo ragbija. Med dnevnikom pa vas tudi po petkrat prekinajo z reklamami. Podobno je tudi ob gledanju filma, saj je vsaj za pet minut reklam.

Veliko bi lahko še napisali o Novi Zelandiji, saj je dežela zelo lepa in polna naravnih lepot. Posebnost so aktivni ognjeniki, 2797 m visok Raupehu in Nagaruhe, ki od časa do časa spuščata paro in pepel in Tongoriro. Čudoviti so geiziri Rotorua, kjer se dviga blato in sprošča glasove pljuskov kot bi vrela kaša. Vroč vodo nekatere geizirjev uporabljajo za ogrevanje stanovanj, imajo pa tudi centralno s parno turbino, ki jo žene para iz zemlje.

Nova Zelandija ima tudi rastlinstva, ki je edinstveno na svetu. Med drugim je zelo znano drevo, ki cvete od spomladi do sredine poletja imenovano kowhai in je zlate barve, ima pa

Puste ulice mesta Twizel

Twizel ima kar 90 različnih klubov toda to ni posebno verodostojen podatek, saj tu ni kaj prida zabavnega življenja. Mladi samski fantje, se po delu napotijo v »public bar« ali »public pub« kjer se dobesedno nalivajo s pivom, ki je malo lažje od našega navadnega piva. Pivo sicer lahko pijete samo po delu, ker lokali niso odprti tako kot pri nas. Nekaj let šele lahko v Novi Zelandiji pijete alkoholne pijače od 10. ure zvečer, prej je bilo samo do 6. ure popoldne.

Pri gradbenih delavcih je fluktuacija dosti večja kot pri ostalih, tako pa je najbrž povsod po svetu. Večji zaslužek na terenu zadržuje ljudi le nekaj časa, nato si poiščejo delo drugod. Vendar je Twizel mestece, ki bo živelo tudi potem, ko bodo vsa dela končana. S cestami je dobro povezan z ostalimi kraji, pa tudi turistični uradi širijo svojo dejavnost. V Novi Zelandiji ni nič nenavadnega, če zgradijo novo naselje na prejšnjem popolnoma nenaseljenem območju, kar je med drugim tudi namen večje naseljenosti južnega otoka. Mesta, ki imajo sedaj po 100 tisoč prebivalcev, so začela pred komaj 100 leti. Isto velja tudi za Twizel, ki leži južno od Mt. Cooka. V podnožju Mt. Cooka leži tudi največji ledenik južno pacifičnih Alp. — Tasmanov ledenik. Ledenik sega vse od 2700 m pa tja do višine 400 m, kjer se začne vegetacija. Na nekaterih mestih doseže debelina ledu tudi do 400 m, za smučanje pa je primeren le zgornji del ledenika. Nižji predeli so nevarni zaradi razpok in kamenja, ki se neprestano ruši in pada na ledenik. Konec ledenika se razširi v zelo lepo dolino, kjer je letališče s istim imenom. Dolina se nadaljuje v ledeniško jezero Pukaki, za jezerom pa Twizel. Okolica Twizla je zaradi pogostih vetrov in vdorov hladnega zraka pusta. Čeprav je v gorskem svetu veliko padavin ima Twizel zelo suho klimo. Zato sredi poletja trava v celoti porjavi.

Značilno je, da je smučarska oprema draga, največ pa je uvažajo iz Japonske, Avstrije in Amerike. Elana pa na žalost tam ni videti. Poleg najbolj popularnih športov, kot so konjske dirke, ragbi, lov in ribolov, je eden najbolj perspektivnih prav smučanje. Obenem pa je zelo razvito tudi jadranje po morju. Auckland je mesto z največ jadrnicami na svetu, sicer pa to ni tako nenavadno, saj je Nova

Pogled na zasnežena pobočja Mount Cooka, kjer so zelo lepa smučišča

Zelandija morska dežela s skoraj 7.000 km obale. Na južnem otoku so zelo popularni hitri motorni čolni imenovani jetboat, katere žene in krmari reakcija izstopajoče vode, ki jo potiska posebna črpalka, gnana navadno z močnim motorjem. Omenjene čolne oziroma črpalke — tlačilke je prvi uporabil prav tu v Christchurchu sedanji lastnik tovarne Hamilton, kjer čolne izdelujejo.

Življenje v Novi Zelandiji teče prav mirno. Nikakršne evropske ali ameriške nuje ni. Večina domačinov pa si želi potovati. Na prvem mestu je Evropa oz. Anglija. Starejši in tisti, ki ni-

bele grozdaste cvetove, ki spominjajo na naša akacijo. Posebnost je tudi rezbarski izdelek, spominček iz lesa, blaga ali usnja, — ptica brez repa in brez peruti z dolgim kljunom. To je ptica, ki živi le na Novi Zelandiji in jo imenujejo kiwi. Še bolj razširjena zanimivost je sedaj simbol sreče Nove Zelandije, nekdanje božanstvo Maorov, imenovano Tiki. Ze od nekdaj ga izdelujejo iz zelenega poldragega kamna — žada. Kot spominček pa dobite plastični Tiki tudi na letalih novozelandske družbe, ki vam tako simbolično želi srečo in zadovoljstvo. Silvan Štokelj

TOZD montaža izven tovarniške ograje

Večkrat smo naš kolektiv že obveščali o delu naših montažnih ekip v domovini in tujini. Nikomur ni več neznan, da so člani naše delovne organizacije prepovali že celo zemeljsko oblo podolgem in počez. Menimo, da ne bo odveč še podrobneje predstaviti delo na terenu in tiste, ki jim je spoznavanje sveta in nabiranje svetovnih izkušenj življenjska želja, povabiti k delu na naših gradbiščih.

Predstavljati Litostroj izven tovarne prav gotovo ni majhna odgovornost. Potrebno je veliko iznajdljivosti, potrpežljivosti in obvladovanja samega sebe, zato prav gotovo ni vseeno, kakšne ljudi izbiramo za terensko delo, pa najsi bo za doma ali za v tujino. Strokovnost delavca je prav gotovo odločilnega pomena. Za domače gradbišče jo je potrebno pridobiti v tovarni, za v tujino pa je potrebna še praksa z domačih gradbišč. Ni pa strokovnost edini pogoj, ki našega človeka popelje čez ograjo tovarne. Ko se odpravljamo na domače gradbišče, se moramo zavedati, da predstavljamo tovarno, ko pa prekoračimo mejo naše domovine, pa predstavljamo našo SFRJ, smo torej njeni ambasadorji. Za to pa je potrebno imeti poleg strokovnega znanja še druge sposobnosti, ki so nujno potrebne, da bi zadano nalogo opravili v korist svoji delovni organizaciji in v čast svoji domovini. Nujno je vsaj delno znanje jezika, s katerim se lahko sporazumevamo v deželi, kamor smo namenjeni. Naslednje, kar je zelo važno, pa je zavest, da nismo doma in da ne moremo imeti vsega, kar bi si želeli. Nikoli tudi ne smemo pozabiti, da smo gostje. Gostitelji nas bodo radi poslušali, če jim bomo pripovedovali o naših običajih, zgodovini, politični ureditvi, kulturnem življenju in o uspehih, ki smo jih v domovini dosegli. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da nam bodo tudi oni želeli pripovedovati in pričakujejo od nas, da jih bomo pozorno poslušali.

Skušajmo jih razumeti in ne vsiljujmo svojih stališč, če bomo čutili, da niso dobrodošla. Če bomo imeli tak pristop do ljudi, bomo prav gotovo povsod dobrodošli in cenjeni.

VZGOJA NAŠIH KADROV

Glede na raznovrstno dejavnost montaže menimo, da je treba posvetiti vzgoji kadrov veliko pozornosti. Strokovna vzgoja naj bi se usmerila v specialiste in univerzalce. Specialisti bodo posamezni proizvod do potankosti obvladali, univerzalci pa bodo znali prijeti za vsa manjša zahtevna dela. S tem sistemom dela bomo dosegli zasedenost vseh ljudi ob vsakem času.

Kako hitro naši mladi ljudje nabirajo znanje za delo, je v prvi vrsti odvisno od lastnega zanimanja, mnogo pa tudi od tistih, ki so jim znanje dolžni nuditi. TOZD Montaža se ne more hvaliti z akademskimi naslovi, saj je iz preteklosti in delno tudi sedanosti znano, da ne zaposluje inženirjev, za študij ob delu pa imajo naši ljudje zelo majhne možnosti že od kar se ukvarjamo s terenskim delom. Naša kadrovska služba bi v preteklosti lahko naredila kaj več za naše delavce v smislu študija na terenu. Tisti pa, ki došturajo, takoj zapustijo montažo in si poiščejo lažje delo in večji osebni dohodek.

Takšno ravnanje, ki ima korenine še v preteklosti, je potrebno čimprej izkoreniniti. Na delovnih mestih preizkuševalcev, glavnih monterjev, nadzornikov in kontrolorjev je potrebno pridobiti teoretično sposobnejši kader. Izgubljati strokovnjake zato, ker jim ne moremo dati imena in zasluženega denarja je zgrešeno in tega si ne smemo več privoščiti.

Oprema, ki jo izdelujemo, je vedno bolj komplicirana, zato morajo biti tudi ljudje, ki jo usposabljaajo za obratovanje, strokovno sposobnejši.

SODELOVANJE Z DRUGIMI TOZD

V Montaži si nikoli nismo predstavljali takšne organizacije, ki bi z lastnim kadrom, brez sodelovanja ostalih oddelkov v tovarni, opravljala vse strokovne posege, ki nam jih narekuje delo na terenu. Nekateri v posameznih tozdih sicer mislijo, da bi mi morali imeti lasten kader za odstranjevanje vseh napak, ki jih zaznamo šele na terenu. Napake pri taki vrsti individualne proizvodnje, kot jo imamo mi, se pojavljajo celo pri svetovno najbolj slavni tvrdkah! Stremeti moramo za tem, da bo napak čim manj in da jih bo odstranjeval tisti, ki jih je napravil, ali kdo drug po njegovem navodilu. Menimo, da se tisti, ki napako naredi in jo sam odstrani, tudi nekaj nauči, zato nasprotni mišljenj ne bomo podpirali. Vztrajali bomo pri tem, da se urede odnosi za pokrivanje stroškov, ki nastajajo pri odstranjevanju takih napak, medsebojni odnosi vseh vrst strokovnjakov, pa se bodo s tem še izboljšali.

Alojz Razpotnik

VZDRŽEVANJE NAŠIH PROIZVODOV IZVEN GARANCIJE

Da bi naši proizvodi dočakali svojo maksimalno življenjsko dobo in kar največ koristili našemu gospodarstvu, je veliko odvisno od tega, kako so vzdrževani. Menimo, da je na tem področju premalo narejenega. Večino objektov hidroelektrarn, črpalnih postaj, cementarn, žerjavov in drugih proizvodov vzdržujejo naši strokovnjaki v letnih remontih. Večina uporabnikov opremo med letom v redu vzdržuje, vendar pa se zaradi obrabe posameznih elementov, ki niso bili pravočasno zamenjani dogajajo poškodbe, ki izločajo stroje iz obratovanja. Mnogo je tudi takih objektov, ki obratujejo še z našo zastarelo opremo. Uporabniki bi jo želeli zamenjati, vendar potrebujejo naš nasvet, našo pomoč. Tu pa smo pri nas prešibki na vseh področjih — od prodaje prek projektive do zmogljivosti za terenske posege. Nimamo dovolj ustreznega kadra, morda pa tudi nismo pravilno organizirani, vendar se trudimo, da poškodbe na strojih čim hitreje in čim učinkoviteje odstranimo za to pa prejemamo tudi pohvale.

Dobro bi bilo, da bi lahko delovali tudi preventivno, kar bi uporabniki opreme po vsej verjetnosti z veseljem sprejeli.

Obrat zunanje montaže nima možnosti poslovanja v taki obliki, kot si želimo.

Vsaka organizacija, ki jo predlagamo, je zaradi prostorske stiske nemogoča, tesni prostori pa nam onemogočajo normalno delo. Oskrba z modernim orodjem in montažnimi napravami je brezsmiselna brez primernih skladiščnih prostorov.

Sedaj, ko je montaža samostojna temeljna organizacija, bi bilo potrebno o vseh problemih resno razmisliti in poseči v korenite spremembe.

Alojz Razpotnik

SORICA '78 BELA IN BORBENA

Ko bo tole poročilo natiskano, se bo že skoraj začelo dolgo vroče poletje, zategadelj utegne zapis iz zimskih dni učinkovati osvežujoče, tega ali onega pa celo navdušiti, da spet oprta smuči in gre iskat zimo v višine, kjer je

SNEGA IN SONCA NA PRETEK

Da, prav tako je bila tudi letošnja šestnajsta »SORICA«. Iz meglenega, vetrovnega in nov sneg ponujajočega dne se je prebudila v sončno nedeljsko jutro, ki je samo od sebe sililo človeka k vriskanju.

Snega čez in čez — planina pa vendar dostopna celo zimo! Nehote razmišljaš, kako smo pred leti gazili od prvih ovinkov

nad Podroštom, skozi vas Sorico in naprej na planino, s prepolnimi nahrbtniki lastne opreme in še z zalogo hrane za naslednje dni. Zdaj je cesta do gornjega odcepa za Petrovo brdo asfaltirana, naprej čez planino na bohinjsko stran pa pluzena, tako da je pristop z avtom omogočen vse zimske dni.

Dom je oskrbovan, proge strojno teptane, vlečnice nared.

Da bo potegnili

Pred štartom — »šarf« pogled

Odločno med vratici

Da, Sorica je postala pojem za alpsko smučanje, tako da niti dnevnih poročil o snežnih razmerah ni treba objavljati, saj vsi vedo: če kje, na Sorici bo vse v redu!

TEMELJITE PRIPRAVE

Letošnja ugodna zima v dolini in kopica odprtih rekreacijskih srečanj sta omogočili dobre priprave in obetali izredno borben obračun med udeleženci srečanja. In tak je tudi bil, le da se je v vrsto »starih bobrov« vrnili nekaj talentiranih »padalcev«, ki so marsikomu prekrizali račune.

Pa pogledajmo, kako so potekale borbe za najboljše uvrstitve v sameznih disciplinah.

TINE IN JANEZ NAJDALJŠA

Že takoj v prvem tekmovalstvu — skokih je prišlo do presenečenja, ki niti ni bilo v tem, da sta najdalj skočila Žagar in Kalan, ampak bolj v tem, da je bil doslej nepremagljivi Klemen šele tretji; za bore pol metra sta ga preskočila Tine in Janez. Sicer pa so bile razlike v dolžinah minimalne, kar kaže na veliko izenačenost 37 nastopajočih skakalcev — največ doslej.

Zdi se, da bo treba v bodoče upoštevati tudi slog, da se izognemo delitvi mest.

Rezultati:

1. Valentin Žagar, PTSE — 36 m;
2. Janez Kalan, PUM — 36 m;
3. Marijan Klemen, IRRP — 35,5 m;
4. Stane Podboj, PPO — 34 m;
5. Peter Prezelj, PPO — 33,5 metrov.

LADO NAJVZTRAJNEJŠI V TEKU

Lado je zmagal. Tokrat prepričljivo.

Obrobni pripomb o zmagovalčevi teži, višini, dolžini nog itd. ne bomo ponavljali, saj so izvirale izključno iz ust težje in nižje kaste in tistih »častno« poraženih.

Pri dekletih je zmagala Marija-Meri. Usta so se ji raztegnila v širok nasmeh, ko je zvedela za rezultat in razlagala, da ji je proga pač »ležala« in še namazala je v redu...

Rezultati — moški:

1. Lado Sazonov, OB 16:54,46;
2. Alojz Rupnik, OB 17:34,28;
3. Branko Sršen, OB 17:37,27;
4. Andrej Grom, PUM 17:49,12;

5. Srečo Pirman, OB 18:10,83;
 6. Janez Kalan, PUM 18:50,66.
- Torej absolutna premoč tekmovalcev TOZD OB, ki so temeljito »obdelali« vse ostale.

Ženske (tekle so le 1 krog):

1. Marija Oberstar, PROD 11:34,85;
2. Mira Šček, PUM 11:37,15;
3. Silva Jarc, IRRP 11:37,71;
4. Boža Šoba, IRRP 12:23,03.

Če bi bili vsaj dve tekmovalki več, bi se razpisali mnogo bolj na široko.

NAJHITREJŠA PA SILVA IN BRANKO

V veleslalomu je zmagala Silva, v letošnjem letu v tej disciplini nepremagljiva med Litostrojčankami. S svojo profesorsko in tekmovalno vožnjo upravičeno žanje priznanje gledalcev.

»Vsaj konec dober«, je bil zadovoljen Branko, nemirno motajoč se okrog cilja vse do predzadnje štartne številke, s katero se je na progo pognal njegov najhujši tekmeč Kalan.

Električno merjeni časi so dali tako razvrstitev:

1. Branko Sršen, OB 1:01,11;
2. Janez Kalan, PUM 1:01,44;
3. Janez Poljanšek, OB 1:01,85;
4. Stevo Glumpak, IRRP 1:03,12;
5. Lado Sazonov, OB 1:03,72;
6. Marijan Klemen, IRRP 1:05,43.

Ženske (krajša proga):

1. Silva Jarc, IRRP 56,20;
2. Marija Oberstar, PROD 57,57;
3. Mira Šček, PUM 57,92;
4. Boža Šoba, IRRP 1:00,97;
5. Radojka Kecman, PROD 2:01,82.

Na isti progi kot moški, so za njimi tekmovali tudi učenci ICL in dosegli naslednje odlične čase:

1. Srečko Rozman 1:03,83;
2. Valentin Babnik 1:03,91;
3. Hinko Košir 1:05,68;
4. Bojan Marinček 1:05,99;
5. Stane Slokan 1:07,58.

Pokal za zmagovalca (Veleslalom — Sorica 78 — vse foto V. Udovč)

ZLATA SMUČKA 78

Seštevek negativnih točk je pokazal, da sta med 24 tekmovalci, ki so nastopali v vseh treh disciplinah, osvojila prvo mesto med dekleti Oberstarjeva, pri fantih pa Kalan pred Sršenom, ki je doslej zmagal petkrat zapored. Tako se zdaj tudi Kalan ponaša s petimi zmagami v kombinaciji. Čestitke obema, pa tudi tistim, ki se niso nič manj zagrizeno borili in poskrbeli, da je bilo srečanje zanimivo in napeto prav do konca.

Rezultati v kombinaciji — moški:

1. Janez Kalan, PUM 9,5 točke;
2. Branko Sršen, OB 14 točk;
3. Lado Sazonov, OB 16 točk;
4. Marijan Klemen, IRRP 16 t;
5. Alojz Rupnik, OB 22 točk.

Ženske:

1. Marija Oberstar- PROD 3 točke;
2. Silva Jarc, IRRP 4 točke;
3. Mira Šček, PUM 5 točk;
4. Boža Šoba, IRRP 6 točk.

Dvojna kontrola rezultatov

Med ekipami je bil z 10 točkami najboljši TOZD OB pred TOZD PUM z 12,5 točk in TOZD IRRP s 15 točkami.

KAKO PA NAPREJ?

Tako je potekalo XVI. srečanje litostrojskih smučarjev. Gotovo je vsakemu ostalo v spominu kot podobna doživetja iz prejšnjih srečanj. Za bodoče pa bo

morda le treba razmisliti o novi obliki tekmovalstva, ki bi naj odprla širše možnosti uveljavitve tudi manj izurjenim. Potem bo morda tudi večji odziv na vztrajna vabila k udeležbi na srečanjih.

In potem bo morda »SORICA« res taka, kot smo si jo zamišljali takrat, ko smo dejali, naj služi zdravi rekreaciji delovnega človeka.

ETO

Uspeh Litostrojčanov v namiznem tenisu

V Zagrebu je bil od 7. do 9. aprila III. tradicionalni namiznoteniški turnir najboljših igralcev iz organizacij združenega dela iz vseh republik in pokrajin. Ta turnir ima precejšen pomen v razvoju športne rekreacije med delavci združenega dela, hkrati pa ima tudi družbenopolitični značaj, saj zbližuje med seboj in krepi bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti.

Turnir imenovan »Bratstvo in enotnost«, so pod pokroviteljstvom Zveze sindikatov Hrvatske in mestne skupščine Zagreba vzorno organizirali namiznoteniški delavci hrvatskega glavnega mesta.

Na tem tekmovalstvu so uspešno nastopili tudi litostrojski igralci, saj so med 53 ekipami dosegli zelo dobro 5. mesto, klonili so šele v četrtfinalu s kasnejšim prvkom turnirja, zagrebško Industrogradnjo (z rezultatom 3:2).

Še lepši uspeh pa je dosegel naš igralec inž. Slobodan Nišavić, ki je bil prvi med 140 tekmovalci. Proglasen je bil za najboljšega igralca turnirja. Ta uspeh je še pomembnejši zato, ker so na turnirju igrali nekateri najboljši igralci iz organizacij združenega dela, ki aktivno tekmujejo v najrazličnejših ligah, razen v prvi zvezni ligi. K temu športnemu uspehu Litostroja sta poleg Nišavića prispevala s svojo požrtvovalno igro še Starman in Šabec.

TEKMOVANJE V NAMIZNEM TENISU MED TOZDI

Litostrojski rekreativni igralci namiznega tenisa so se zbrali 24. in 25. aprila letos in se pomerili med seboj v ekipni in posamični konkurenci. Sadovi rekreativnega udejstvovanja, ki je na voljo slehernemu Litostrojčanu vsak ponedeljek od 20. do 22. ure v domu ŠD Ilirije, so se pokazali na tem zanimivem tekmovalstvu v pravi luči, saj so bili uspešni zlasti tisti tekmovalci, ki se redno udeležujejo rekreacije. Zato so tudi medsebojni boji še posebno v ekipni konkurenci zelo izenačeni. Udeležba na tem tekmovalstvu je bila za litostrojске razmere precej skromna, saj je nastopilo le 15 ekip iz 7 temeljnih organizacij združenega dela in 35 posameznikov. Tudi letos smo pogrešali na tekmovalstvu žensko udeležbo, zato ob tej priliki pozivamo Litostrojčanke, naj se v bodoče udeležujejo v tej rekreativni dejavnosti, saj je ta zvrst športa zelo primerna in koristna tudi zanje.

Končni rezultati:

Ekipne polfinale:
TOZD PUM : TOZD IRRP 3:1
TOZD Obdelava : TOZD ICL 3:2

Ekipne finale:
TOZD Obdelava : TOZD PUM 3:2 za III. mesto

Na koncu tekmovalstva je prireditelj za vse udeležence tekmovalstva organiziral družabni večer, na katerem smo si ob prijetnem vzdušju lahko izmenjali med seboj mnenja o rekreativni dejavnosti v delovnih organizacijah.

Končne uvrstitve:

člani posamezno:

1. Nišavić — Litostroj
2. Vidolin — Viadukt, Zagreb
3. Demirović — Industrogradnja, Zagreb

članice posamezno:

1. Šašić — Naftagas, Novi Sad
2. Lesnik — Železarna Ravne

moški — ekipno:

1. Industrogradnja, Zagreb
2. Aerodrom, Zagreb
3. Naftagas, Novi Sad
4. Litostroj, Ljubljana

ženske — ekipno:

1. Železarna Ravne
2. ZET, Zagreb

TOZD ICL : TOZD IRRP 3:1

Končni vrstni red:

1. mesto TOZD Obdelava
2. mesto TOZD PUM
3. mesto TOZD ICL

Posamezno polfinale:

Nišavić : Bertoneclj 2:1
Šabec : Starman 2:1

Posamezno finale:

Nišavić : Šabec 2:0
za III. mesto
Bertoneclj : Starman 2:1

Končni vrstni red:

1. Nišavić TOZD ICL
2. Šabec TOZD PUM
3. Bertoneclj TOZD Obdelava

Po končanem tekmovalstvu je bila razglasitev rezultatov in podelitev plakete najboljšim trem ekipam, najboljši trije posamezniki pa so prejeli praktična darila.

Rajko Šabec

ČESTITKA

Tovariš Alojz Bivic, asistent vzdrževanja v TOZD PUM je 17. aprila 1978 praznoval 50-letnico svojega življenja. Sodelavke in sodelavci mu želimo še veliko zdravja in uspehov na delovnem mestu.

Odmevi s planinskih poti

Še pred prihodom koledarske pomladi, ko je bila narava še vedno pokrita s snežno odejo, so Litostrojčani že lahko opazili med žigosnimi urami in v mali planinski hišici pred vratarjem vabila s tradicionalnim rdečim krogom, ki jih vabijo v naš prelepi gorski svet.

Požrtvovalni vodiči ne glede na vremenske razmere neutrudno vodijo ljubitelje planin na vse strani naše ožje domovine, pa tudi čez njene meje, da se naužijejo lepote, ki jih nudi večno lepa narava.

Cepprav šteje litostrojско planinsko društvo blizu 550 članov, so vabljeni tudi vsi drugi, ki so jim pri srcu gorske lepote, da se pridružijo planincem in tako povečajo njihove vrste.

Da bi bila litostrojška javnost sproti obveščena o delu ene naših najbolj delavnih športno-rekreacijskih sekcij, bomo v bodoče objavljali kratke novice z izletov in tako propagirali planinstvo.

Planinski izlet Višnja gora — Polževo — Krka — Znojle — Murljava in nazaj (4. marca 1978).

Znano je, da naše planinsko društvo skrbi za markacije na tej poti, zato so se člani markacijskega odseka odločili, da pregledajo stanje in napravijo načrta za nadaljnje delo.

Zaradi zelo lepega vremena so se udeleženci izleta, žal samo štirje, odločili, da gredo čez Oslico, prek Kravjaka nazaj na Polževo in so tako prehodili okoli 25 kilometrov.

Izlet na Stol (18. marca 1978).

Za ta izlet, ki je bil precej bolj naporen kot prvi, saj je Stol pokrit še z debelo odejo snega, se je prijavilo 25, udeležilo pa 16 planincev.

V Valvazorjev dom, ki je na višini 1180 m, so prispeli ob 7. uri zjutraj. Po kratkem počitku so se vključili v kolono 1800 planincev, ki so bili namenjeni na tradicionalni spominski pohod na Stol.

Vreme ta dan udeležencem ni bilo naklonjeno, saj je na vrhu snežilo in pihal je močan veter. Že v Valvazorjevem domu je vsak dobil rdeč kontrolni listek, katerega so na vrhu zamenjali za modrega.

Prešernova koča pod vrhom Stola je bila pretesna, da bi lahko vsem, ki so se hoteli zateči vanjo, nudila zatočišče, čaj pa smo tu kljub temu dobili. Nizka oblačnost in megla so zastirale razgled, zato so se le redki odločili povzpeti se prav na vrh Stola (2236m), večina se je vrnila iz Prešernove koče na Malem Stolu (2139 m) v dolino.

Povratak do Valvazorjevega doma je bil precej otežen zaradi zmrznjenega snega.

Celotni pohod je trajal 9 ur. Kljub težkim pogojem so bili udeleženci z izletom zadovoljni in večina se bo pohoda na Stol v naslednjem letu prav gotovo udeležila.

Izlet na Porezen (1622 m) 25. marca 1978.

Izlet je bil planiran kot spominski pohod na Porezen.

Organizatorja izleta sta bila Viktor Uhan in Albert Mažgon, vodič pa Jože Pečjak. Na pot je šlo 11 planincev iz delovne organizacije in 35 mladincev iz izobraževalnega centra.

Potovali smo prek Škofje Loke po Selški dolini do Petrovega brda. Tu smo izstopili in nadaljevali pot po markirani in spluženi stezi do zadnje kmetije na približno 1000 m nadmorske višine.

Po kratki malici smo morali zagaziti v cel sneg, ker ni bilo še nobene stopinje pred nami. Tovariši na čelu kolone so hodili v cikcakasti hoji, ker je taka hoja lažja zaradi precejšnje strmine in snega do kolen ali še čez. Ko smo prispeli do koče, so nam kot prvim pripravili hodnike v snegu do oken. Izdali so nam tudi knjižice s spominskim žigom pohoda.

Po krajšem postanku smo odšli prek vrha, kjer stoji ves zasnežen in leden spomenik v dolino. Po mnogih padcih v sneg smo prispeli v Poče, od koder smo šli v Cerkev, kjer nas je čakal avtobus.

Spotoma smo si ogledali še parizansko bolnišnico Franja.

Kljub temu, da je bil izlet naporen, so izredno lepo sončno vreme in lepote narave vplivale, da smo se ob slovesu razšli z vese-

lim »Na svidenje!«.

Kotovo sedlo (2200 m) 2. aprila 1978.

Kljub slabi vremenski napovedi in rahlemu pršenju zjutraj v Tamarju, nas je pozdravil lep sončen dan.

Že v Tamarju je snega prek 1,80 m, še več pa ga je v višjih predelih, tako da je zagladil vsa poletna melišča.

V gornjem delu, v pobočju Jalovca so vladale zimske razmere, v spodnjem delu pa se je sneg že talil in se vdiral globoko čez kolena.

Kljub zimskim pogojem in dokajšnji višini je ta tura sorazmerno lahka in vsakomur dostopna. Smuk iz samega vrha Kotovega sedla do koče v Tamarju je edinstveno smučarsko doživetje in ne predstavlja povprečnemu smučarju nobenih težav.

Po vzponu na sedlo obiskovalce očara pogled na strme stene Veli-

kega in Malega Jalovca, Travnika, Sita in Mojstrovke. Prek velikih sneženih opasti pa je čudovit pogled v Koritnico in južno pobočje Mangarta.

Peš iz Ljubljane v Škofjo Loko preko Polhograjskih dolomitov

Na zbirnem mestu na končni postaji v Vižmarjih se nas je 8. aprila zbralo 8 planincev in mala psička. Odšli smo na pot skozi Guncle do Bormesa in od tod naprej na Katarino, kjer smo se na Topolu (657 m) ustavili v gostilni pri Dobnikarju. Tu so nam postregli z zelo okusnim ričetom. Nadaljevali smo pot proti

PREDSTAVNIKI PODJETJA IN DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJ ZVVZ MILEVSKO NA OBISKU PRI NAS

Predstavniki ZVVZ Milevsko so proslavili 1. maj, praznik dela skupaj z našimi delavci v Poreču

V času približajoče se sezone dopustov in počitnic ter s tem tudi priprav za organizacijo raznih rekreacijskih izletov za članke našega kolektiva, nas je v času 30. 4. in 4. 5. obiskala delegacija iz Milevske. Skupaj z našimi tovariši so pregledali poslovanje v minulem obdobju ter uskladili organizacijo in program za posamezne izlete v tem letu. Kakor smo bili že obveščeni, bo tudi v letošnjem letu naša delovna organizacija priredila nekaj zanimivih izletov v razne kraje na Češkem.

Naši tovariši iz Milevske so nam zagotovili, da bo program vsakega izleta, tako kot vedno do sedaj, točno izpeljan. Izrazili so tudi prepričanje, da se bo leto rekreacije 1978 izteklo zopet v najboljše zadovoljstvo obeh kolektivov.

Ob koncu obiska so nas predstavniki ZVVZ Milevsko zaprosili, naj sporočimo vsem našim delovnim ljudem najlepše pozdrave celotnega njihovega kolektiva ter želje za čim večje uspehe na delovnem področju.

F. Dvořák

Grmadi (898 m), se nato spustili na Gante in se zopet dvignili na Tošč (1021 m) ter prišli do Obrtniškega doma na Govejku (734 m).

Po enournem počitku smo odšli na Osovnik (857 m), se od tu spustili v dolino Hrastnice in po makadamski cesti prišli do Pušala. Od tod do avtobusne postaje v Škofji Loki ni bilo več daleč.

Tako smo v dvanajstih urah prehodili okoli 25 km.

Vreme je bilo idealno za hojo zaradi nizke oblačnosti, proti popoldnevu so se oblaki raztrgali in nudil se nam je lep razgled na bližnje vrhove.

Preživeli smo še en lep dan, kakršnega si lahko samo želimo!

H. Bratkovič

ZAHVALI

Ob tragični smrti mojega draga moža in očeta JOŽETA PETERLINA, se iskreno zahvaljujem vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih pomagali in sočustvovali z nami.

Prisrčna hvala vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti, kakor tudi za podarjeno cvetje.

Žena Cilka, hčerki Jožica in Mojca

Ob mojem odhodu v pokoj, se iz srca zahvaljujem vsem sodelavcem iz livarne in čistilnice jeklene litine za dragocena darila in obilo lepih želja za prihodnost. Enako se zahvaljujem tudi osnovni organizaciji sindikata.

Litostroj je bil dolgo vrsto let moj drugi dom. Izredno prijateljstvo in tovarištvo med sodelavci mi bo ostalo v trajnem spominu. Obilo delovnega uspeha želim vsem nekdanjim mojim sodelavcem ter celotnem kolektivu Litostroja.

Franc Venecija

Glasilo delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilagami) v nakladi 5500 izvodov. — Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Stanislav Bradeško, dipl. inž., Milan Vidmar, Janez Opresnik, Vukosav Živkovič, Leopold Šolc, dipl. inž., Hrabroslov Premelč, Janez Stražisar, dipl. inž., Milan Jurjavčič in uredniki.

Odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marjana Habicht, tehnični urednik Estera Lampič.

Telefon uredništva 556-021 (n. c.) interna 202, 246 — Poštna plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska Tiskarna Ljubljana.

Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

V SLOVO

13. aprila smo se za vedno poslovili od našega dolgoletnega sodelavca in tovariša JOŽETA JORDANA, VK strugarja v mehanski obdelavi. V Litostroj se je vključil že leta 1954 in mu ostal zvest do konca svojih dni.

Zahrbtna bolezen ga je prisilila, da je moral prekiniti ustvarjalno delo obdelovalca, zato je nazadnje opravljal delo skladiščnika z vso natančnostjo in vestnostjo.

Vrzel, ki je nastala z njegovo prezgodnjo smrtjo, bomo še dolgo čutili. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Sodelavci

15. aprila smo se za vedno poslovili od našega sodelavca JANEZA KRAŠEVCA, obločnega varilca v brusilnici hidravličnih oblik v TOZD obdelava.

V naši delovni organizaciji je bil zaposlen od 30. 9. 1963. Nit njegovega življenja je v najlepših letih pretrgala kratka in mučna bolezen, za katero niti sam ni vedel, in mu je prekrizala vse načrte, ki jih je imel še veliko pred seboj. Umrl je star komaj 37 let.

Kot pridnega in vestnega sodelavca ter dobrega tovariša ga bomo ohranili v trajnem spominu.

Sodelavci

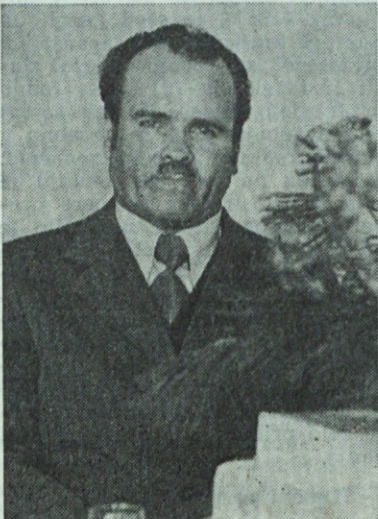
ZAHVALA

Vodstvu TOZD OB in ožjemu krogu sodelavcev se iskreno zahvaljujem za čestitke in tople besede, ki so mi jih izrekli ob mojem 50. rojstnem dnevu.

Janez Tomšič

Odšli so v pokoj

Dolgoletnim sodelavcem, ki odhajajo v pokoj in to invalidski, želimo predvsem zdravlja in vedrosti, obenem se jim zahvaljujemo za dolgoletno sodelovanje.

10. marca je odšel v invalidski pokoj Vinko GROSELJ, kurjač v TOZD IVET. V Litostroju se je zaposlil 19. aprila 1963.

10. marca je odšla v invalidski pokoj Joža KMETIČ, samostojni knjigovodja v TOZD ZSE. V Litostroj je prišla 1. 10. 1959.

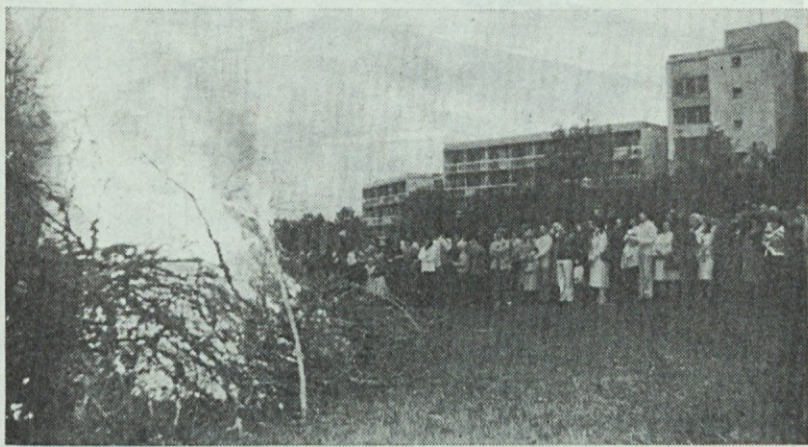
11. aprila je odšel v invalidski pokoj Franc VENECIJA, jedrar, zadnje leto pa skladiščnik ulikov v TOZD PUM. V Litostroju se je zaposlil že leta 1950.

24. 4. 1978 je odšel v pokoj naš sodelavec tovariš Vinko FLEK, zaposlen v TOZD IVET kot VK inštalater. V Litostroj je prišel že leta 1951 in delal pri vzdrževanju cevni inštalacij vse do upokojitve. Pretežno je vzdrževal inštalacije in naprave v metalurških obratih.

Vsa ta dolga leta je svoje delo opravljal z veseljem, strokovno in vestno. Bil je ne samo dober sodelavec, temveč tudi dober tovariš.

1200 udeležencev prvomajskega srečanja

Visoko je zagorel kres v čast prvemu maju in litostrojska godba na pihala je še podkrepila praznično vzdušje

Od 26. aprila do 2. maja je potekalo tradicionalno prvomajsko srečanje članov ZPS v Poreču. Srečanje je postalo že tako priljubljeno, da niti ni bilo dovolj prostora za vse, ki so se želeli prijaviti. Tudi v Litostroju je marsikdo ostal praznih rok. Praznovanje prvega maja je bilo zasnovano tako, da bi bilo svečano in veselo obenem. Toda žal, je prav ob času napovedanih športnih tekmovanj in kulturnih prireditev pihal jugo in vmes je deževalo. Pevci, ki so prišli iz Trbovelj in Litostroja so tako nastopali po raznih neprimernih prostorih in prav tako je litostrojska godba na pihala prišla do izraza le ob kresovanju na predvečer 1. maja in naslednji dan z budnico.

Toda kljub slabemu vremenu na praznični dan je bila večina udeležencev zadovoljna in gotovo je ob slovesu marsikdo dejal, drugo leto pridemo pa spet. (O srečanju bomo več poročali v naslednjem skupnem časopisu ZPS).

Metanje valjarja vzbudi vedno veliko zanimanja in rahlo hudobnih opazk

Varpa — beseda, za katero ne najdete razlage v nobenem slovarju ali leksikonu — je športni rekvizit, ki ima veliko ljubiteljev na naših prvomajskih srečanjih v Poreču

Gasilci opozarjajo

Poklicna gasilska enota v naši DO po svoji specifični in delovni dolžnosti razpolaga z rezervnimi ključi vseh pisarn, delavnic in skladišč. Te rezervne ključe uporabimo samo ob morebitni intervenciji v primeru požara ali podobnih nesreč (če počí vodovodna cev in se voda razlije po obratu).

Gasilci lahko pridemo v ogrožen prostor le z rezervnim ključem, v nasprotnem primeru, če rezervnega ključa ni, niti ga ni pri glavnem vratarju, pa moramo vrata odpreti na silo. S tem pa je povzročena dvojna škoda, saj poškodujemo tudi vrata oziroma ključavnico. Tudi v primerih, ko posameznik, ki ima ključ, ni dosegljiv ali pa ga izgubi, vedno lahko posredujemo z našimi ključi.

Dogaja pa se, da odgovorne osebe, ki izdajajo naloge za zamenjavo ključavnic, gasilski službi ne sporočijo, da so ključavnico zamenjali in tako ne upoštevajo organizacijskega predpisa, da je potrebno nov ključ takoj dostaviti gasilski službi. Tako dostikrat ugotovimo, da je bila ključavnica zamenjana šele takrat, ko je stari ključ ne odklene več. Mi pa o vsem tem sploh nismo bili obveščeni!

Zato vse odgovorne opozarjamo, da morajo pri vsaki zamenjavi ali namestitvi novih ključavnic po en ključ oddati tudi gasilski službi!

V prihodnjih številkah našega glasila vas bomo seznanjali z vsemi nepravilnostmi pri preprečevanju požarov in z delom gasilske službe v naši delovni organizaciji.

Gasilska služba

ŽREB JE IZBRAL

Do 15. maja, datuma, ki je bil določen za oddajo križank je prišlo v uredništvo pravzaprav zelo malo križank, samo 38. Res ne vemo, ali je bila večini naših bralcev križanka pretežka, ali so bile razpisane nagrade premalo vabljive.

Izmed prejetih križank smo v uredništvu izžrebali naslednje tri reševalce, ki bodo prejeli knjižne nagrade, ki so bile napovedane že v prejšnjem časopisu.

1. nagrado prejme Agica MEDVEŠEK, dom Bokalce
2. nagrada Marija ROP, Djakovičeva 10
3. nagrada Kostja DOLINAR, Trnovčeva 15.

Vabimo nagrajence, da pridejo po svoje nagrade v uredništvo časopisa LITOSTROJ.

ZAMEJSKI SLOVENC V LITOSTROJU

Po predhodnem dogovoru nas je 25. aprila dopoldne obiskala skupina obrtnikov kovinske stroke iz Gorice in Beneške Slovenije. Gostje so si v spremstvu vodičev in predstavnikov družbenopolitičnih organizacij z velikim zanimanjem ogledali proizvodne hale Litostroja. Še posebno jih je kot kovinarje zanimala proizvodnja velikih vodnih turbin in žerjavov. Po ogledu tovarne pa je v prostorih delavske restavracije stekel prijeten razgovor o proizvodnem programu, organizaciji dela, varstvu pri delu ter o delovanju samoupravnih organov v delovni organizaciji in temeljnih organizacijah. Ob koncu razgovora so gostje izrazili željo za vzpostavitev stalnih stikov med združenjem kovinskih delavcev iz Gorice in Beneške Slovenije ter Litostrojem.

POŠKODBE V APRILU 1978

TOZD/DS	Štev. poškodb	Štev. bolniških dni
TOZD PUM		
— livarna sive litine	6	52
— livarna jeklene litine	4	103
TOZD PZO	6	61
TOZD OB	2	48
TOZD MONT	3	14
TOZD PPO	1	9
TOZD TVN	—	3
TOZD IVET	4	18
TOZD PTSE	1	8
TOZD NAB	1	4
TOZD IC	1	—
TOZD ZSE	1	17

Iz podatkov je razvidno, da smo imeli v naši delovni organizaciji v aprilu 30 poškodb, od tega se je ena pripetila na poti iz službe. Zaradi poškodb smo izgubili 337 delovnih dni ali povprečno 11,2 dneva na eno poškodbo.

V TOZD TVN v aprilu niso imeli nobene poškodbe, zaradi poškodb v prejšnjem mesecu pa so izgubili 3 delovne dni.

Oči si je poškodovalo 7 delavcev, telo 1, prste rok 17, noge pa 5 delavcev.

Največ poškodb — 8 se je pripetilo v četrtek, v torek in sredo po 7, v ponedeljek 4 ter v petek in soboto po 2 poškodbi.

V aprilu smo imeli 4 poškodbe manj kot v istem mesecu lani.

Lani smo zaradi poškodb izgubili 600 delovnih dni ali povprečno 17,6 delovnih dni na eno poškodbo, kar je za 6,4 dni več kot v letošnjem letu.

Služba varstva pri delu

Centralni komite Zveze komunistov Slovenije se vam v imenu VIII. kongresa ZKS zahvaljuje za pozdrave oziroma čestitke, ki ste jih poslali kongresu.

Vaše sporočilo smo sprejeli kot spodbudo za delo kongresa. Vsem, ki smo prevzeli nove dolžnosti, pa pomeni tudi obveznost, da se odločno borujemo za uresničitev stališč in sklepov osmega kongresa.

Tovariški pozdrav!

Franc Popit

Predsednik centralnega komiteja ZKS
Franc Popit

Ljubljana, aprila 1978

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem iz PFSSR za darila, predvsem pa sekretarju osnovne organizacije ZK tovarišu Brečku za spodbudne besede in zahvalo za moje sodelovanje v družbenopolitičnih organizacijah ter na področju samoupravljanja. Obenem pa želim tudi vsem Litostroječanom obilo ospeha pri oblikovanju in nadaljnjem razvoju samoupravljanja, ki jih bom tudi sam, kot dolgoleten član naše delovne organizacije, zelo vesel.

Franc Tajnikar

Ugodna priložnost

Knjižni klub SVET KNJIGE uspešno deluje že sedmo leto. Člani kluba imajo do 30 % popusta pri nakupu knjig in 15 % pri ploščah in kasetah. Tako ugodne cene omogočajo visoke naklade knjig — knjige, plošče in kasete kupuje redno že 120.000 članov.

O novostih v klubskem programu obvešča člane vsako četrletje barvni katalog, ki jim ga klub pošilja brezplačno na dom. Iz kataloga si lahko v krogu svoje družine izberejo, kar želijo. Izbrano naročajo po pošti ali telefonu, člani, ki živijo v Ljubljani in Celju, pa obiščejo svoj klubski center, si knjige podrobneje ogledajo, po želji pa dobijo tudi nasvet svetovalke.

Član mora opraviti štiri nakupe letno. V dveh letih, kolikor najmanj traja članstvo, opravi skupaj osem nakupov. Seveda pa lahko kupuje, kolikor hoče in kadar hoče — pri vsakem nakupu ima popust. Članarine ni.

Posebnost v klubskem programu je »Knjiga četrletja«, to je skrbno izbrana knjiga po izredno ugodni ceni. Član jo dobi v primeru, če do sredine četrletja ne kupi ničesar drugega. Brez predhodnega naročila mu jo klub pošlje na dom.

Člani se radi udeležujejo posebnih izletov, ki jih pod strokovnim vodstvom prireja društvo EX LIBRIS SLOVENIAE. Popust imajo tudi pri potovanjih v tujino z našimi turističnimi agencijami.

Knjige iz klubskega programa pritegnejo tako otroke in mladostnike kot odrasle. Mladi vedež od A do Z, Gora je mlada, Slava vojvodine Kranjske, Vse o cvetju, Sam svoj obrtnik je le nekaj naslovov iz bogatega klubskega programa. Seveda so tu tudi plošče in kasete s klasično, narodno in zabavno glasbo, pa tudi kasete 2000 S s tečaji za učenje tujih jezikov.

Zakaj knjižni klub privlači ljubitelje dobre in lepe knjige? Enostavno naročanje, izbiranje iz kataloga med svojimi domačimi, popusti, potovanja, knjižna in praktična darila za člane, ki pridobivajo nove člane — to je samo nekaj ugodnosti, ki jih daje klub svojim članom.

SVET KNJIGE nagraduje nove člane z lepimi darili: v pomladanski akciji pridobivanja novih članov dobi vsak član priljubljeni Croninov roman »Zvezde gledajo z neba« za samo 78 din. Običajna cena romana, ki je izšel v dveh knjigah in obsega vsega skupaj 758 strani, je 300 din.

Klub podari ob vpisu novemu članu tudi lepo, modno torbico, ki jo še posebno radi nosijo mladi.

Že vsaka četrta družina v Sloveniji kupuje knjige enostavno, sodobno in ugodno. Kupuje jih zase in za darila. Vsak nakup s popustom pomeni prihranek v družinskem proračunu. Ne odlašajte z odločitvijo! Včlanite se tudi vi: po pošti ali telefonu, v klubskem centru SVETA KNJIGE na Titovi 3 ali pri poverjeniku knjižnega kluba, ki bo po želji obiskal delovno organizacijo.

Naslov knjižnega kluba: Knjižni klub SVET KNJIGE, 61000 Ljubljana, Titova 3 (telefon 20-457 in 20-783).

DOPISUJTE
V SVOJE
GLASILO

18. aprila nas je obiskala enajstčlanska Kitajska delegacija. Vodila jo je namestnica ministra za strojno industrijo CI TIAN. Gostje so si ogledali našo tovarno in se pogovarjali s predsedniki vodstva Litostroja o proizvodnem programu in razvoju Litostroja.

vesti iz obratov

TOZD montaža

Turbine

Za agregat »A« Srednja Drava II, je drugi gonilnik v fazi končne montaže, sledi še funkcijski preizkus in prevzem. Tlačna naprava za agregat »A« pa je v fazi preizkusne montaže. Vsi ostali sklopi tlačne naprave so že zmontirani in pripravljeni za skupno montažo z rezervoarjem. Od regulatorja pretoka se v fazi mehanske obdelave nahajajo še lopate z ročicami in ohišje servo motorjev, ostali nosilci termina pa so že izdelani in jih pripravljamo za prevoz. Od ostale opreme za agregat »A« so v montaži še spodnji vodilni ležaj, nosilni ležaj, zgornji vodilni ležaj in ogljena tesnilka.

Predvidoma bo vsa oprema za HE Srednja Drava II odpremljena v drugi polovici junija 1978.

V marcu smo za HE Zvonik odpremlili vodilnik z vsemi pripadajočimi elementi. Od naročene opreme je v končni montaži še Kaplanov gonilnik. Tej sledi funkcijski preizkus s prevzemom.

Za HE Sokolovica se v fazi statičnega iztežiščenja nahaja rezervni Kaplanov gonilnik, sledi še končna montaža s tlačnim preizkusom.

Francisovi horizontalni turbini z loputami Ø 1500 mm in tlačno napravo za lopute in turbino sta gotovi in odpremljeni.

Za HE Sjenica trenutno stružimo spiralo, zatem pa bo predstavnik naročnika prevzel kvaliteto mehanske obdelave.

Nosilca termina — spodnji in zgornji vodilnikov obroč sta v fazi zadnje operacije mehanske obdelave. Za preizkusno montažo je pripravljena in mehansko izdelana tudi skupno s spiralo vsa oprema za loputo Ø 2700 mm.

Rezervoar tlačne naprave je pripravljen za montažo skupno z ostalimi sklopi, ki jih pravkar montirajo.

Hladilna naprava za HE Plave je v končni fazi montaže, nato pa jo bomo pripravili za odpremo.

Od naročene opreme smo za HE Zakučac v marcu odpremlili gonilnik z gredjo, ležaj, ogljeno tesnilko in opremo z drenažo. Kroglasti zasun Ø 2600 se še vedno nahaja na tlačnem preizkusu oziroma tesnenju spojev. Temu sledi funkcijski preizkus s pripadajočo hidravlično napravo. Druga loputa Ø 3900 se trenutno nahaja v fazi skulne montaže z avtomatiko I. Temu sledi demontaža avtomatike in montaža lopute II.

Tlačna naprava za prvi agregat je gotova in odpremljena. Odprema za drugo tlačno napravo je montažno gotova in pripravljena za funkcijski preizkus.

Na spiralo za drugi agregat pravkar varimo plašč, zatem pa jo bomo preizkusno montirali z ostalimi sklopi turbine. Nosilci termina vodilnika spodnji in zgornji vodilnikov obroč sta mehansko gotova in pripravljena za preizkusno montažo skupno s spiralo.

Od drugega agregata se v fazi mehanske obdelave nahaja še telo in okrov zasuna, gonilnik in turbinska gred.

Od naročene opreme za Hemen Dam po hitrem postopku poteka montaža tablastih zapornic z vodili.

Predvidoma bomo vodila odpremlili do 10. maja, tablaste zapornice pa do 17. maja letos.

Dieselski motorji

Za Uljanik iz Pule je naročenih 9 motorjev tipa GT 23 LH.

Tri ohišja za prvo gradnjo so že v končni fazi mehanske obde-

lave, ohišje za drugo gradnjo pa v začetni fazi obdelave.

Ladjedelnica »3. maj« iz Reke je naročila šest motorjev istega tipa. V mehansko obdelavo smo prejeli tri ohišja. V fazi mehanske obdelave se za oboje naročil nahajajo tudi cilindri, glave cilindrov in ojnice motorjev.

Od naročenih motorjev tipa 7T23 za črpalno postajo Dvor, sta oba zgornja dela ohišja iz sive litine že ulita in trenutno v fazi livarskega čiščenja.

Žerjavi

V fazi montaže pospešeno potekajo dela na polarnem dvigalu za ZSSR.

Maček 80 Mp je gotov in predan odpremi, maček 400 Mp bo pripravljen za odpremo v maju in dvigalo v juniju letos.

Dvigalo 113 Mp za Krško je gotovo in predano odpremi. Žerjav (5,5 t) je v fazi montaže in bo predvidoma gotov in pripravljen za odpremo v maju 1978.

Podajne mehanizme za ZSSR smo že odpremlili.

Pet reduktorjev tipa AB-560 prāt tako za ZSSR, pa je že mehansko obdelanih in pripravljenih za preizkusno montažo.

Cementarne

Za REK »Kolubara« je naročen plašč mlina trenutno v fazi preizkusne montaže. Plašč bomo predvidoma odpremlili v maju letos.

Črpalke

Črpalke VO 17/22-IT za termoelektrarno Vreoci je gotova in predana odpremi.

V fazi montaže so črpalke 6 CNT-2 za Istro iz Pulja, črpalke 3 CV 2-XIV za PS Litostroj, črpalke VO 17/18 za vodovod Beograd, črpalke VO 17 za Podravino Djordjevac in vijačne centrifugalne (kombinirane) črpalke za črpalno postajo Ugarnica.

Žerjav RMD 5 Mp = 4,36 za vodovod Beograd preizkusno, montiramo v montaži žerjavov. Predvidoma bo pripravljen za odpremo v maju 1978.

Večje naročilo črpalke raznih tipov za Ormož in Virovitico je v fazi prednaročila ulitkov ter naročila zvarjencev polizdelkov in izdelkov.

Črpalke bomo odpremljali postopoma od septembra 1979 do februarja 1979.

V zaključni fazi montaže se trenutno nahaja rezervni Kaplanov gonilnik za HE Sokolovica, predvidoma bo gotov in odpremljen v maju letos.

TOZD Montaža je imela v mesecu aprilu 1978 po gospodarskem načrtu predvideno realizacijo 559 t. Od predvidene količinske realizacije smo uspeli doseči 366,3 t.

Bruno Seme

TOZD PPO

Montažni prostor v TOZD PPO je polno zaseden. Večina preoblikovalnih strojev in hidravlične opreme, ki je v fazi montiranja, je prodana v Sovjetsko zvezo in ZR Nemčijo.

V Sovjetsko zvezo smo od 27 hidravličnih zapogibnikov HKOC-1-250 v skupni teži 599 ton odpremlili 22 zapogibnikov v teži 488 ton. Proizvodnja ostalih 5 zapogibnikov je v končni fazi montaže, odpremlili jih bomo v aprilu, v teži 111 ton.

Za naročnika Wotan-Werke smo v letošnjem letu zmontirali in odpremlili 5 strojev za tlačno litje aluminija DMKh-400 M. V fazi montaže in funkcijskega preizkusa pa imamo 7 strojev DMKh-160 M in 7 strojev DMKh-280 M, ki jih bomo odpremlili v mesecu aprilu oziroma juliju 1978.

Februarja so nas obiskali predstavniki podjetja Makinaimport iz Albanije in podpisali naročilo za izdelavo 3 hidravličnih stiskalnikov za izdelavo umetnih brusov v skupni teži 51 ton. Hidravlični stiskalnik HSS-1-250 moramo izdelati v letu 1978, ostala dva hidravlična stiskalnika steberne izvedbe HSS-1-400 in HSS-1-630 pa moramo predati naročniku februarja 1979. leta.

V TOZD PPO izdelujemo zvarjence za 5 hidravličnih zapogibnikov HKOC-1-315 za Sovjetsko zvezo v skupni teži 160 ton. Ti zvarjenci morajo biti izdelani do 15. aprila. Vsa ostala strojna in hidravlična oprema je še v fazi izdelave polizdelkov in v mehaniški obdelavi.

Pri tako bogatem izvozu vsekakor nismo pozabili na domače kupce. V letošnjem letu smo zanje izdelali in odpremlili 11 različnih preoblikovalnih strojev iz našega proizvodnega programa.

V marcu smo odpremlili in zaključili naročilo dveh hidravličnih stiskalnikov HSS-1-250 in HSS-1-630 za izdelavo umetnih brusov za Comet Zreče, v teži 31,3 tone.

Za naročnika Rade Končar smo izdelali in odpremlili hidravlični sekalniki HPC-1-100 v skupni teži 12 ton.

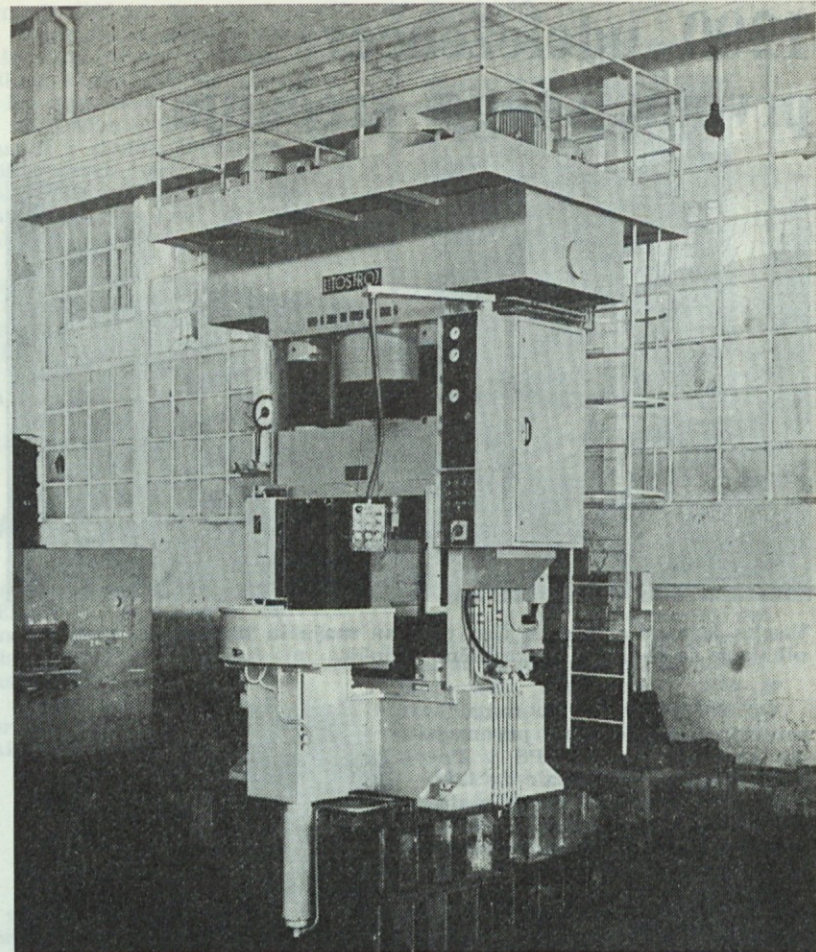
Onesnaževanje ozračja v okolici tovarne

Na pobudo krajevne skupnosti Litostroj ter komisije za varstvo okolja pri krajevnih skupnostih, je bil 17. 4. 1978 v Litostroju sestanek, katerega so se udeležili zastopniki omenjenih družbenopolitičnih organizacij ter našega podjetja.

Glavna tema razgovorov je bila pritožba občanov, ki stanujejo v neposredni bližini naše tovarne, da Litostroj prekomerno praši in zadimlja okolico ter povzroča ropot v nočnih urah.

Najprej smo ugotovili, kje so žarišča omenjenih škodljivih vplivov in v razgovoru seznanili udeležence z ukrepi, ki jih bomo izpeljali, da bi postopoma odstranili vse izvore onesnaževanja.

Ti ukrepi so naslednji:
1. Predvidena rekonstrukcija jeklolivarne, za katero je že izdelan elaborat, zajema v celoti tudi

Hidravlični stebrni stiskovalnik 1-630, izdelan za Comet Zreče

V montaži je trenutno 12 strojev različnih izvedb. Tako smo pričeli z montažo hidravličnih stiskalnikov HSS-1-630 v skupni teži 25 ton za Swaty Maribor.

Za naročnika Unis — Pobjeda Gorazde izdelujemo sedem hidravličnih stiskalnikov HSS-1-200 v skupni teži 18 ton, za Slobodo Čačak po tri hidravlične preoblikovalnike HPO-1-40 v skupni teži 7 ton. V fazi funkcijskega preizkusa je hidravlični stroj za hladno kovanje HVO-2-160 za naročnika Iskra Nova Gorica v teži 7 ton.

Za začetek montaže pripravljamo preoblikovalni stroj HSS-1-

-2500 v skupni teži 86 ton za Swaty Maribor, dva preoblikovalna stroja HVO-2-400 v skupni teži 72 ton za Liv Postojna in Blok Signal Niš, dva preoblikovalna stroja HUO-2-630 v skupni teži 40 ton za Novo Gorico in preoblikovalni stroj HKS-1-630 v skupni teži 32 ton za Kairo (Egipt).

Za nova naročila za Sovjetsko zvezo, Makinaimport iz Albanije in vsa ostala domača naročila so že izvršena prva prednaročila zvarjencev, ulitkov in polizdelkov. Ves material in sestavine bo dobavila TOZD Nabava, ulitke TOZD PUM in zvarjence TOZD PZO ter kooperanti.

Ludvik Gorjanc

Del vodilnika in gonilnika za HE Zakučac

rešitev filtriranja plinov sedanjih in tudi na novo postavljenih električnih obločnih pečeh.

2. Projekt za izgradnjo nove peskarne, ki bo preprečevala nastajanje prahu, je tudi že pripravljen ter čaka na potrditev lokacije. Ta pa je odvisna od perspektivne izgradnje novih proizvodnih objektov.

3. Postopna ukinitve obratovanja litostrojske kotlarne zaradi priključka Litostroja na komunalno energetiko.

4. Na zmanjšanje koncentracije žveplovega dioksida (SO₂) v ozračju bo vplivala tudi zamenjava dosedanjega goriva pri žarilnih pečeh, nafto bomo nadomestili z zemeljskim plinom.

Posebej pa smo poudarili, da smo v zadnjih nekaj letih bistveno spremenili tehnološke postopke v naših livarnah, zaradi

česar smo že ukinili delovanje tako imenovanih sušilnih peči, ki so dokaj onesnaževale ozračja ožjega območja Litostroja. Poleg tega smo montirali v naših livarnah tudi posebne odsesalne in filtrirne naprave, ki preprečujejo onesnaževanje zraka že pri samem izvoru.

Predstavnike organizacij smo tudi seznanili s tem, da nobena novonabavljena oprema v našem podjetju, pri kateri je možna nevarnost onesnaževanja okolja ne sme obratovati, če nima prigrinjene predpisane filtrirne naprave.

Naše govornike smo opozorili tudi na akcijo sindikalne organizacije v Litostroju, ki je že pred leti predlagala, naj se ukine kurjenje v samskem domu na Đakovičevi cesti ter izvede priključek na komunalno energetiko. Prepričani smo, da bi vsi prebivalci ob Đakovičevi in Gorazdovi ulici ta sklep z veseljem sprejeli.

F. Dvořak

OBISK IZ KAVADARCEV

9. maja je obiskala Litostroj štiričlanska delegacija AGROKOM-BINATA TIKVEŠ iz pobratene občine Kavadarci. Delegacijo je vodil predsednik sindikata A. K. Tikveš Dušan Dimov, spremljali pa so ga sekretar zveze komunistov, predsednik delavskega sveta in predsednik mladine. Namen obiska je bil utrditev in širjenje prijateljskih vezi med delavci Litostroja in TIKVEŠA, ki se je začelo že lani, ko je naša delegacija obiskala nekatere delovne organizacije v občini Kavadarci. V pogovorih s predstavniki TIKVEŠA smo se dokončno dogovorili o vsakoletni izmenjavi počitniških kapacitet, kar bo omogočilo našim in njihovim delavcem spoznavanje obeh republik. S tem širimo sodelovanje in poglobljamo bratstvo in enotnost narodov in narodnosti SFRJ.

K. G.